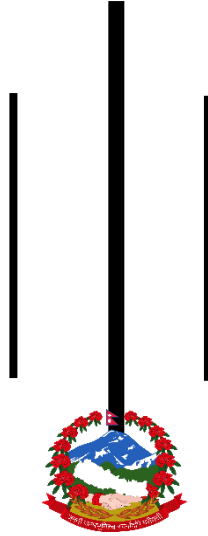

बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तथा प्राविधिक पुस्तिका

आ.व. २०७९/०८०

गण्डकी प्रदेश सरकार

कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय

कृषि विकास निर्देशनालय

बीउ बिजन प्रयोगशाला

पोखरा, कास्की

सही उद्धरण : बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तथा प्राविधिक
पुस्तिका, आ.व. २०७९/०८०
बीउ बिजन प्रयोगशाला, गण्डकी प्रदेश,
पोखरा

प्रकाशक : बीउ बिजन प्रयोगशाला, गण्डकी प्रदेश, पोखरा

प्रकाशन मिति :

प्रकाशन प्रति :

सर्वाधिकार© : प्रकाशकमा सुरक्षित

मुद्रक :

दुई शब्द

कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धिका लागि बालीका नयाँ जातहरू र गुणस्तरीय बीउ पहिलो र प्रमुख लागत सामग्री हो। बाली उत्पादन गर्न आवश्यक सामग्रीहरू मध्ये गुणस्तरीय बीउ बिजनको मात्र प्रयोग गर्दा सामान्य बीउ बिजनको तुलनामा २०-२५% सम्म उत्पादन बढ्न सक्ने विभिन्न अध्ययनहरूले देखाएका छन्। नेपालले विश्व व्यापार संगठनको सदस्यता भईसकेको सन्दर्भमा तुलनात्मक लाभका बालीहरूको गुणस्तरयुक्त बीउ उत्पादन गरी निर्यात समेत गर्न सकिने संभावना पनि रहेको छ नै खुला बजारको कारणले विभिन्न देशहरूबाट आयातित बीउ सँग नेपालमा विकास भएका तथा स्थानीय/रैथाने जातका बीउहरूले प्रतिस्पर्धा गरी आर्थिक रूपले दिगो उत्पादन प्रणाली कायम राख्नु थप चुनौतीपूर्ण बनेको छ। जातीय विकास तथा सम्बर्द्धन, बीउ उत्पादन, प्रशोधन, बजारीकरण र उपभोग जस्ता बीउ बिजन मूल्य श्रृंखलाका अवयवहरूको व्यवस्थापन नै गुणस्तरीय बीउ बिजनको उपलब्धताको लागि आजको आवश्यकता हो। नेपालका रैथाने तथा स्थानीय जातहरूको आनुवांशिक प्रयोग गरी उन्मोचन तथा दर्ता भएका जातहरूको बिक्री वितरणबाट प्राप्त आर्थिक लाभहरूको न्यायोचित वितरण गरी कृषकहरूलाई खाद्य अधिकार तथा खाद्य सम्पुर्णताको आभास दिलाउने कार्य समेत थप चुनौतीको रूपमा रहेको छ।

कृषि उत्पादनमा वृद्धि तथा खाद्य सुरक्षामा दीगो सुधारका बीउ बिजन प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने उदेश्यका साथ गण्डकी प्रदेशमा साल २०७५ असोज १० गते स्थापना भई यस बीउ बिजन प्रयोगशालाले गण्डकी प्रदेशमा उत्पादन हुने बीउ बिजनहरूको गुणस्तर नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम संचालन गरिरहेको छ। साथै बीउ बिजन मूल्य श्रृंखलाका पात्रहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४ अनुसार खडा बीउ बाली निरीक्षण, बीउ परीक्षण र संकेतपत्र जारी यस प्रयोगशालाको प्रमुख दायित्व हो। जसको लागि बीउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्, नेपाल बीउ व्यवसायी संघ, बीउ उत्पादक समूह, सहकारी एवम् कम्पनीहरू समेतको सहकार्य गरिरहेका छौं।

यस पुस्तिकामा प्रयोगशालाले आ.व.२०७९/८० मा सम्पादन गरेका कार्यक्रमका उपलब्धिहरूलाई समावेश गरी प्रादेशिक बीउ बिजनका तथ्याङ्क एवम् विवरणबारे जानकारी गराउने कोशिस गरिएको छ। यसरी तयार पारिएको यो दस्तावेजले बीउ बिजनसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण सरोकारवालाका लागि उपयोगी हुने विश्वास लिएको छु।

अमृत रेग्मी
नि. प्रमुख

बिषय सूची

दुई शब्द	ii
बिषय सूची	iii
प्राबिधिक भाग	iv
१. बीउ बिजन प्रयोगशाला	१
क. परिचय	१
ख. उदेश्य	१
ग. संगठनात्मक संरचना	२
घ. बीउ बिजन संग सम्बन्धित नीति,, ऐन,, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू	३
च. सुशासन व्यवस्थापन र संचालन	४
२. गण्डकी प्रदेश	६
क) भौगोलिक अवस्थिति	६
ख) क्षेत्रफल	६
ग) सिमाना	६
घ) राजनैतिक प्रशासनिक विभाजन	७
ड) जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	८
३. कृषिसँग सम्बन्धित बाली र उत्पादन तथ्याङ्क	९
क) प्रदेशमा कृषि जमिनको स्थिति	९
ख: प्रदेशस्तरमा बीउको आवश्यक परिमाण (एकमुष्ट)	१०
ग. नेपालमा संचालनमा रहेका बीउ बिजन प्रयोगशालाहरूको विवरण	१२
घ) नेपालमा मूल बीउ उत्पादनका लागि अनुमति लिएका निकायहरूको विवरण:	१४
ड. नेपालका बीउ बिजन आयातकर्ताहरूको विवरण	२१
४.१ वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०७९/०८०	३३
४.२ बजेट खर्च शिर्षक नं ७०४३५३९१ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रमको प्रगति (०७९/०८०)	३५

९. बीउ बिजनको गुणस्तर नियन्त्रणसँग सम्बन्धित आवश्यक कागजातको ढाचाँ	६०
९.१ प्रजनन् बीउ प्रमाणिकरण फाराम	६०
९.२ बीउ प्रमाणीकरणका लागि दिनु पर्ने बीउ बाली खेत निरीक्षण पूर्व जानकारी फाराम	६०
९.३ बीउ बाली खेत निरीक्षण प्रतिवेदन फाराम	६३
९.४. बीउ नमूना परीक्षणको लागि पठाउदा भर्ने बीउ बिजनको नमुना विवरण फाराम	६८
९.५. बीउ बिजन प्रयोगशाला, पोखराबाट प्रदान गर्ने सेवा र लाग्ने दस्तुर	६८
१०. प्रमुख बालीको विभिन्न अवस्थामा गरिने बाली निरीक्षणको न्युनतम संख्या	७२
११. खेतमा बीउ बालीको न्युनतम स्तरको मापदण्ड	७६
क. अन्नबाली	७६
ख. तरकारी बाली	७८
१२. जातीय बिकास सम्बर्द्धन एवम् मूल बीउ उत्पादन सम्बन्धी सूचना	८३
१४. लट बनाउने तरिका	८७
१५. बीउ बिजनको नमूना संकलन	९४
१६. विभिन्न बालीहरुको नमूनाको तौल	१०१

प्राबिधिक भाग

१६. धानको मरुवा रोग बारे जानकारी	१०२
----------------------------------	-----

१. बीउ बिजन प्रयोगशाला

क. परिचय

बीउ बिजन भन्नाले भ्रौण बिरूवा (Embryonic plant), खाद्य पदार्थ र सुरक्षात्मक आवरण भएका परिपक्व ओभ्युल (Matured ovule) वा यौनिक वा वानस्पतिक तरिकाले पुनरोत्पादन (Reproduction) गरी बाली उत्पादन गर्नका लागि छर्ने वा रोप्ने काममा प्रयोग गर्न सकिने बीउ बिजन वा बीज हो।

बाली उत्पादनका लागि बीउ बिजन मात्र पनि गुणस्तरिय प्रयोग गरियो भने बाली उत्पादकत्वमा २० देखि २५ प्रतिशतले बृद्धि आउँछ। यस गण्डकी प्रदेशको चालु आ.व. २०७७/७८ को नीति तथा कार्यक्रममा पनि पाँच बर्षमा खाद्यान्न उत्पादन दोब्बर बनाउने लक्ष्यका साथ कार्यक्रम संचालन गर्ने सन्दर्भमा गुणस्तरीय बीउ बिजनको उत्पादन र उपलब्धता सुनिश्चित गर्नु पर्ने हुन्छ। बीउ बिजनको प्याकेट वा बोरोमा लगाईने संकेत पत्र (टयाग) ले यस किसिमका बीउ बिजनको गुणस्तर नियन्त्रणमा सहयोग पुर्‍याउने गर्दछ। यस प्रदेशमा उत्पादन हुने बीउ बिजनका गुणस्तरसँग सम्बन्धित मापदण्डहरूको मूल्याङ्कन एवम् नियमन गर्ने उद्देश्यका साथ गण्डकी प्रदेशमा मिति २०७५ असोज १० गतेका दिन पोखरा-१७, विरौटा स्थित कृषि कम्पेक्स भित्र बीउ बिजन प्रयोगशालाको स्थापना भएको हो। प्रदेशस्तरमा बीउ बिजन व्यवस्थापनको विषय/क्षेत्रमा नेतृत्व लिने सरकारी निकायको रूपमा यस प्रयोगशालाको मुख्य काम बीउ बालीको निरीक्षण र बीउ परीक्षण नै हो। बीउ बिजन ऐन, २०४५ को दोश्रो संशोधनका लागि प्रस्तावित प्रादेशिक बीउ व्यवस्थापन समिति गठन गरी समयमा आवश्यक परिमाणमा गुणस्तरीय बीउ बिजन यस प्रदेशका कृषकहरूलाई उपलब्ध गराउन योजना तयारी देखि कार्यान्वयन तथा अनुगमनसम्म यस बीउ बिजन प्रयोगशालाको भूमिका परिकल्पना गरिएको हो।

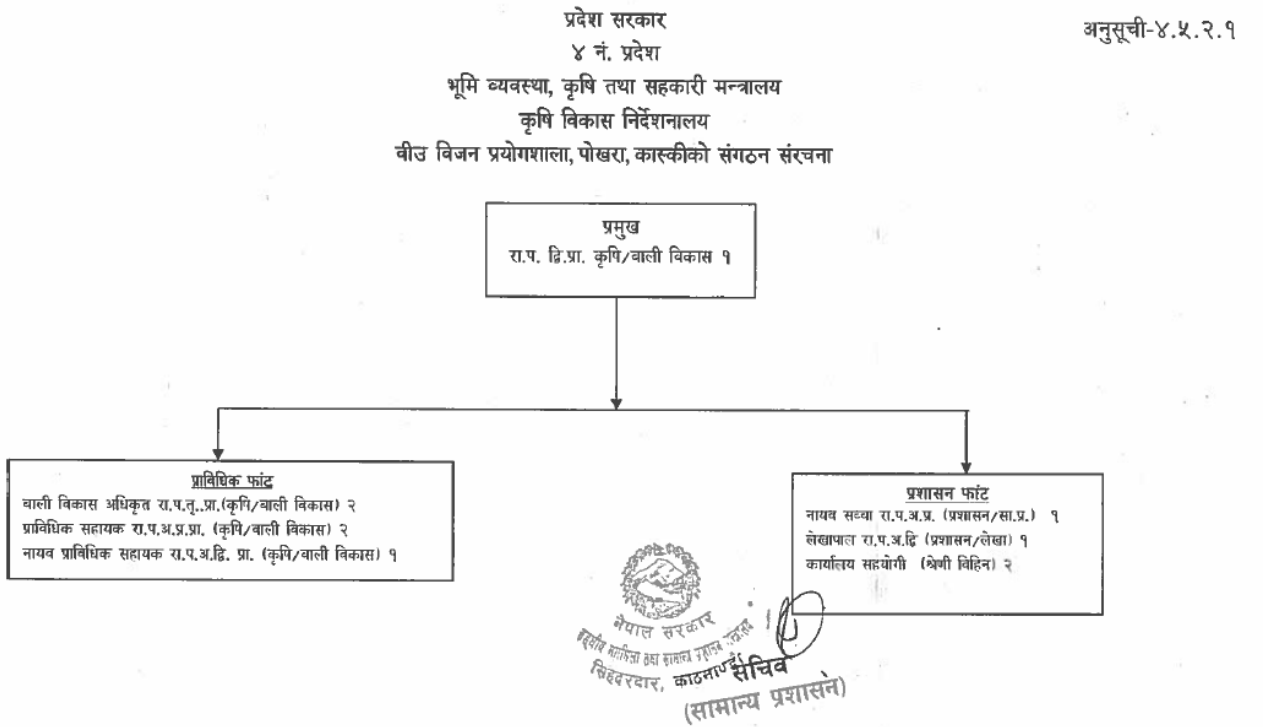
ख. उद्देश्य

गण्डकी प्रदेशभर बीउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण पद्धति कार्यान्वयन गरी सर्वसाधारण कृषक वर्गलाई गुणस्तरयुक्त बीउ उपलब्धतामा सुनिश्चिता गराउने।

- ❖ प्रमाणीकरण पद्धती अनुसार बीउ उत्पादन गर्ने कृषक वा संस्थाहरूको बीउ बाली निरीक्षण, बीउ नमूना संकलन र बीउ परीक्षण गरी तोकिएको मापदण्ड पाइएमा प्रमाणीकरणको संकेत पत्र जारी गर्ने।
- ❖ यथार्थ संकेतपत्र पद्धती अनुसार बीउ उत्पादन गर्ने कृषक वा संस्थाहरूको बीउ परीक्षण गरी गुणस्तरियतको निक्यौल गरी प्रतिवेदन जारी गर्ने।

- ❖ प्रदेशस्तरमा बीउ बिजनको बासलात तयार गरी बीउ बिजन व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने। गुणस्तरयुक्त बीउ बिजन उपलब्ध गराउन सहयोग गर्ने।
- ❖ स्थानियस्तर तथा प्रादेश भित्र बीउ उत्पादन तथा संकेतपत्र (ट्याग) जारी गर्न प्राविधिक सहयोग गर्ने।
- ❖ विभिन्न स्तरका बीउ बिजनको उत्पादन तथा उपलब्धताको लागि प्राविधिक एवम् समन्वयात्मक सहयोग गर्ने।
- ❖ बीउ बिजन सम्बन्धी नीति, ऐन र नियमावली अनुसार निर्देशिका तथा कार्यविधि तयार पारी कार्यान्वयन गर्न अन्य बीउ बिजनका सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गर्ने तथा परामर्श दिने/लिने।

ग. संगठनात्मक संरचना

ग.१. प्राविधिक शाखा

- परीक्षण लागि प्राप्त बीउ विजनको रजिष्टर गरि रेकर्ड राख्ने ।
- बीउको खडाबाली निरीक्षणको लगत राख्ने ।
- बीउ प्रमाणीकरण कार्यका लागि नमूना संकलन, भण्डारण एव प्रशोधन कक्ष निरीक्षण गर्ने ।
- समय समयमा बीउ बजारको अनुगमन गरि प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- बीउ परीक्षण कार्य गर्ने ।
- गुणस्तरिय बीउको प्रवर्द्धन सम्बन्धमा विभिन्न प्रकारका तालिम तथा गोष्ठीहरू सञ्चालन गर्ने ।
- प्रदेश स्तरमा प्रयोग हुने वालीहरूको विभिन्न स्तरका बीउ सम्बन्धि तथ्याङ्क अद्यावधिक राख्ने ।
- प्राविधिक प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- वार्षिक योजना तयार गर्ने तथा तदनुरूपका प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- मासिक तथा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

ग.२. आर्थिक प्रसाशन शाखा

लेखा फाँट

- कार्यालयको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी सम्पूर्ण काम गर्ने ।
- कार्यालयको राजश्व तथा धरौटीको सम्बन्धी काम ।
- आन्तरिक तथा अन्तिम लेखा परिक्षण गर्ने गराउने ।

प्रसाशन फाँट

- कार्यालयका कर्मचारीहरूको दैनिक प्रसाशनिक व्यवस्थापन गर्ने ।
- कार्यालयको जिन्सी सामाग्री व्यवस्थापन गर्ने ।
- कार्यालयको नियमित मासिक बैठक संचालन गर्ने ।
- कार्यालयमा प्राप्त एंव प्रेषण गरिएका पत्रहरूको अभिलेख राख्ने ।

घ. बीउ विजन संग सम्बन्धित नीति,, ऐन,, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू

- कृषि विकास रणनीति, २०७२
- राष्ट्रिय कृषि नीति, २०६१
- राष्ट्रिय बीउ विजन नीति, २०५६
- बीउ विजन ऐन, २०४५, पहिलो संसोधन २०६४, दोस्रो संसोधन २०७९
- बीउ विजन नियमावली, २०६९
- बीउ विनजको दिर्घकालिन राष्ट्रिय सोच, २०१३-२०२५
- बीउ विजनको नमूना संकलन गर्ने कार्यविधि, २०७३
- बीउ विजनको प्रयोगबाट हुने हानी नोक्सानीको क्षतिपुर्ति सम्बन्धि निर्देशिका, २०७३
- जफत गरिएको बीउ विजन मुल्याङ्कन तथा नष्ट गर्ने निर्देशिका, २०७३

- नीजि क्षेत्रमा बीउ बिजन उत्पादन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७३
- बीउ बिजनको अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता सम्बन्धि निर्देशिका, २०७३
- बाली निरीक्षक, बीउ बिजन नमुना संकलक तथा बीउ बिजन विश्लेषकको नियुक्ती अनुमतिपत्र दिने व्यवस्था र अनुगमन सम्बन्धि निर्देशिका, २०७३
- बीउ बिजन प्रमाणीकरण निर्देशिका, २०७४
- बीउ बिजन परीक्षण निर्देशिका, २०७४
- बीउ बिजन प्रयोगशाला संचालन सम्बन्धि निर्देशिका, २०७४
- बीउ बिजन उत्पादनको प्राविधिक परीक्षण निर्देशिका, २०७५
- बीउ बिजन व्यवसायी एवम् अनुगमन निर्देशिका, २०७५
- वर्णशंकर बीउ उत्पादन तथा प्रमाणीकरण मापदण्ड, २०७७
- बीउ उत्पादन, आपूर्ति तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८

ड. आ.व. २०७९/८० मा यस प्रयोगशालामा आबद्ध कर्मचारी विवरण

क्र.स	कर्मचारीको नाम	शाखा/पद	सम्पर्क नम्बर
१.	श्री अमृत रेग्मी	प्राविधिक/बाली विकास अधिकृत	९८४९०८९०३०
२.	श्री कमला देवी श्रेष्ठ	प्राविधिक/अधिकृत	९८४९५९८४७९
३.	श्री रत्न मणि ढकाल	प्राविधिक/अधिकृत	९८४९०८७७०३
४.	श्री लुकुमारी ढकाल	प्रशासन/पाँचौ	९८४६५२४२४७
५.	श्री पुष्पा गौतम	प्रशासन/सह-लेखापाल	९८४६९९२५०६
६.	श्री मन्जीत राना	नायव प्राविधिक सहायक/प्राविधिक	९८४३८५७०६९
७.	श्री विशु बाबु थापा	हलुका सवारी चालक/प्रशासन	९८४६६९३९६४
८.	श्री सुवास चौधरी	प्रशासन/कार्यालय सहयोगी	९८४६४०६४७८
९.	श्री तिहारी थारू	कार्यालय सहयोगी / प्रशासन	९८४८९९९२२

च. सुशासन व्यवस्थापन र संचालन

यस प्रयोगशालाले सुशासन ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५ (दोश्रो संशोधन, २०७३) ले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्य सहितको कार्यक्रम तथा प्रगति सहितको प्रतिवेदन, कार्यविधि स्वीकृत गरी कार्यक्रम संचालन, निर्णयको पारदर्शिता, नागरिक वडापत्र सार्वजनिक, सेवाग्राहीको गुनासो व्यवस्थापन, सूचना प्रविधिलाई व्यवहारमा ल्याउने वेबसाईट निर्माण गरी तथ्याङ्क व्यवस्थापन,

कर्मचारी र कामको उचित बाँडफाँडको व्यवस्था लगायतका कार्यहरूले नियमानुसार सम्पादन गरी रहेको छ। यसका साथै सूचना अधिकारी तोकिए प्रयोगशालाका सूचनाहरू लगायत सार्वजनिक चासोका विषयहरूलाई व्यवस्थित रूपमा कृषकहरू बिच सूचना प्रवाह गरी रहेको छ।

गण्डकी प्रदेश सरकार
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय
कृषि विकास विभाग
बीउ बिजन प्रयोगशाला व्यवस्थापन प्रणाली
गण्डकी प्रदेश
पोखरा, कास्की, नेपाल

स्वागत छ !!!
बीउ बिजन प्रयोगशाला व्यवस्थापन प्रणाली
गण्डकी प्रदेश
पोखरा, कास्की, नेपाल

बीउ प्रमाणिकरणको लागि पूर्व जानकारी फारम

आफ्नो पूर्व जानकारी विवरण खोज्नुहोस्

विद्युतीय माध्यमबाट प्रमाणिकरण/प्रतिवेदन

Seed Laboratory Management System (Old Software)

User Login

Username *

Password *

Request new password

Log in

खेल निर्देशन समिति
पूर्व जानकारी फारम

बीउ प्रमाणिकरण
प्रतिवेदन खोज्नुहोस्

Licensed Institutions / Personnel

NAME	USERNAME	ROLE	STATUS
Mishra Rajesh Pradhan	rajesh	Admin	Active
Mishra Rajesh Pradhan	rajesh	Admin	Active
Singh Anand Kumar	anand	Admin	Active

Profile

Chief

Amrit Regmi

Email:

प्रयोगशालाको वेबसाईट

ज्ञानघटकखजकथघकणज.जद्वस.थम

Home About Us Section Notice & News Publications Staff Media Contact

Seed Laboratory Management System

Chief

Amrit Regmi

Email:

Seed Laboratory, Pokhara, Gandaki Province

बीउ बिजन प्रयोगशालाको अनलाईन प्रणाली संचालन

२. गण्डकी प्रदेश

धौलागिरी अञ्चलका ४ जिल्ला, गण्डकी अञ्चलका ६ जिल्ला र लुम्बिनी अञ्चलको नवलपरासी जिल्लाको बर्दघाट सुस्ता पूर्वको भू-भाग समेटि कुल ११ जिल्ला समेटेर गण्डकी प्रदेश कायम भएको हो। भौगोलिक रूपमा यस प्रदेशले हिमाल, पहाड र तराई गरी तिनै धरातलीय स्वरूपलाई समेटेको छ।

क) भौगोलिक अवस्थिति

भौगोलिक अवस्थितिलाई हेर्दा यो प्रदेश २७°२०' उत्तरी अक्षांश देखि २९°२०' उत्तरी अक्षांश र ८२°५२' पूर्वी देशान्तर देखि ८५°१२' पूर्वी देशान्तरका बीच रहेको छ। यस प्रदेशको सबैभन्दा अग्लो भू-भागको रूपमा धौलागिरी हिमाल (८१६७ मीटर) र होचो भू-भागको रूपमा नवलपुरको त्रिवेणी सुस्ता रहेको छ।

ख) क्षेत्रफल

नेपालको कुल क्षेत्रफल १,४७,५१६ वर्ग कि.मि. मध्ये यस गण्डकी प्रदेशले २१,७३३ वर्ग कि.मि. अर्थात् १४.६६% क्षेत्रफल ओगटेको छ। यसमा प्रदेशको कुल क्षेत्रफलमा हिमाली भू-भाग ५,८१९ वर्ग कि.मि. (२६.८%), पहाडी भू-भाग १४,६०४ वर्ग कि.मि. (६७.२%) र तराई भू-भाग १,३१० वर्ग कि.मि. (६%) पर्दछ। यस प्रदेशमा पहाडी भू-भाग बढी रहेको छ। यो प्रदेश नेपाल राज्यको करीब मध्य भागमा पर्दछ। नेपालकै सबैभन्दा ठूलो महानगरपालिकाको रूपमा रहेको पोखरा महानगरपालिका समेत यस प्रदेशमा रहेको छ।

ग) सिमाना

यस प्रदेशको सिमाना पूर्वमा बागमती प्रदेशका धादिङ्ग र चितवन जिल्ला, पश्चिममा लुम्बिनी प्रदेशका पूर्वी रुकुम, रोल्पा, प्यूठान, गुल्मी, पाल्पा र नवलपरासी (सुस्ता बर्दघाट पश्चिम) कर्णाली प्रदेशको डोल्पा जिल्ला पर्दछन्। त्यस्तै उत्तरमा चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत र दक्षिणमा लुम्बिनी प्रदेशको पाल्पा जिल्ला र भारतको विहार राज्य रहेका छन्।

घ) राजनैतिक प्रशासनिक विभाजन

नेपालको संविधान अनुसार नेपालको शासकीय स्वरूप संघीय संरचनामा नेपाललाई ७५३ स्थानीय तह, ७ प्रदेश र संघीय सरकारको रूपमा विभाजन गरिएको छ। यो विभाजन मध्ये यस गण्डकी प्रदेश अन्तर्गत धौलागिरी अञ्चलका ४ जिल्ला म्याग्दी, मुस्ताङ्ग, पर्वत र बाग्लुङ्ग, गण्डकी अञ्चलका गोरखा, लमजुङ्ग, मनाङ्ग, स्याङ्गजा, कास्की र तनहुँ एवम् लुम्बिनी अञ्चलको नवलपरासी जिल्लाको बर्दघाट सुस्ता पूर्वको भू-भाग नवलपुर गरी जम्मा ११ जिल्ला रहेका छन्। १ महानगरपालिका, २६ नगरपालिका र ५८ गाउँपालिका गरी जम्मा ८५ स्थानीय तह रहेका छन्। त्यस्तै यस प्रदेशबाट प्रतिनिधि सभा सदस्य निर्वाचनका लागि १८ निर्वाचन क्षेत्र र प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचनका लागि ३६ निर्वाचन क्षेत्र रहेका छन्। प्रदेश सभामा समानुपातिक सहित कूल ६० सदस्य रहन सक्ने संवैधानिक प्रावधान छ।

क्र. स.	जिल्ला	स्थानिय तहको संख्या		निर्वाचन क्षेत्र		कैफियत
		नगरपालिका	गाँउपालिका	प्रतिनिधिसभा	प्रदेशसभा	
१	म्याग्दी	१	५	१	२	
२	मुस्ताङ्ग	-	५	१	२	
३	पर्वत	२	५	१	२	
४	बाग्लुङ्ग	४	६	२	४	
५	मनाङ्ग	-	४	१	२	
६	स्याङ्जा	५	६	२	४	
७	गोरखा	२	९	२	४	
८	लमजुङ्ग	४	४	१	२	
९	तनहुँ	४	६	२	४	
१०	कास्की	१ (मा.न.पा.)	४	३	६	
११	नवलपरवसी (सुस्ता-बर्दघाट पूर्व)	४	४	२	४	
	जम्मा	२७	५८	१८	३६	

श्रोत: संघीय मामिला तथा स्थानिय बिकास मन्त्रालय

ड) जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

२०७८ सालको जनगणना अनुसार नेपालको कुल जनसंख्या २,६४,९४,५०४ मध्ये गण्डकी प्रदेशको जनसंख्या २४,७९,७४५ रहेको छ, जुन कुल जनसंख्याको ८.४९ प्रतिशत हुन आउँछ। यस मध्ये पुरुषको जनसंख्या ११,८०,४६० र महिलाको जनसंख्या १२,९९,२८९ रहेको छ। जनसंख्याको वार्षिक वृद्धिदर ०.३० प्रतिशत देखिन्छ। प्रदेशको जनसंख्याको औसत आयु ७० वर्ष रहेको छ। कुल घरपरिवार संख्या ६७८१७६ रहेको छ। यस प्रदेशको कुल जनघनत्व ११६ जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ। यसमा नगरपालिकामा बसोबास गर्ने जनसंख्या १६२९४५५ (६५.७१%) र गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने जनसंख्या ८५०२९० (३४.२९%) रहेको छ। यस प्रदेशको कुल जनसंख्याको ५०.१ प्रतिशत जनसंख्या आर्थिक रूपमा सक्रिय रहेको छ। यस प्रदेशमा हिमाली क्षेत्रको जनसंख्या १९,५२१ (०.८%), पहाडी क्षेत्रको जनसंख्या २१३२१७७ (८६.%) र तराई क्षेत्रको जनसंख्या ३,२८,०४७ (१३.२%) रहेको छ।

३. कृषिसँग सम्बन्धित बाली र उत्पादन तथ्याङ्क

क) प्रदेशमा कृषि जमिनको स्थिति

क्र.सं.	विवरण	कूल जमिनको क्षेत्रफल (हे.)	खेतीयोग्य जमिनको क्षेत्रफल (हे.)	खेती गरिएको जमिनको क्षेत्रफल (हे.)	खेती गरिएको जमिन मध्ये सिंचित क्षेत्रफल (हे.)		असिंचित क्षेत्रफल (हे.)
					बाह्रै महिना सिंचाई हुने क्षेत्रफल (हे.)	मौसमी सिंचाई हुने क्षेत्रफल (हे.)	
१	गोरखा	३,६१,०००	५५,६९६	४६,२२०	३,०१८	१२,०३७	३१,१६५
२	लम्जुङ्ग	१,६९,२२०	६१,८१९	४५,०५०	५,०१०	९,४६५	३०,५७५
३	मनाङ्ग	२,२४,६००	२,१५३	१,९६८	४७३	५९३	१,०६६
४	बागलुङ्ग	१,८२,७६६	४६,१४८	३०,५०३	२,६३५	३,३३९	२४,५२९
५	पर्वत	५३,६८६	२८,५९२	२४,१७१	६,४२०	२,६५०	१५,१०१
६	स्याङ्गजा	१,१६,४००	७२,७३१	५०,३५०	१०,८६०	७,०४०	३२,४५०
७	कास्की	२,०१,७००	६८,९६७	४८,६३३	१२,०४१	१४,७१७	२१,८७५
८	म्याग्दी	२,२९,७०६	३०,८५६	१९,४८३	१,६८१	४,३२५	१३,४७७
९	मुस्ताङ्ग	३,६३,९५८	३,६३९	२,८९२	२,५१६	०	३७६
१०	तनहुँ	१,५४,६००	६५,०६१	५१,५१०	६,३४७	७,२३६	३७,९२७
११	नवलपुर	१,०४,३१०	६५,७१५	३३,६८५	६,२२८	८,२२०	१९,२३७
	जम्मा	२१,६१,९४६	५,०१,३७७	३,५४,४६५	५७,२२९	६९,६२२	२,२७,७७८

ख: प्रदेशस्तरमा बीउको आवश्यक परिमाण (एकमुष्ठ)

क्र.सं.	विवरण	प्रदेशको जम्मा			कैफियत
		क्षेत्रफल (हे.)	बीउको दर (केजी/हे.)	बीउको आवश्यक परिमाण (मे.टन)	
१	धान	१२२७४४.००	५०	६१३७.२००	
२	मकै	१६७५९६.००	३०	५०२७.८८०	
३	गहुँ	४०१०२.००	१२०	४८१२.२४०	
४	मसुरो	५३४१.००	४०	२१३.६४०	
५	रहर	२८१.००	३०	८.४३०	
६	मास	७४९०.००	२०	१४९.८००	
७	भटमास	३०७२.००	५०	१५३.६००	
८	तोरी	५४२४.००	१०	५४.२४०	
९	तील	३७.००	१०	०.३७०	
१०	बदाम	२२५.००	८०	१८.०००	
११	आलु	१५७५३	२०००	३१५०६	
१२	काउली	२१७७.८०	०.६००	१.३०७	
१३	बन्दा	२१६७.९०	०.६००	१.३०१	
१४	ब्रोकाउली	६३५.५०	०.६००	०.३८१	
१५	गोलभेडा	१५६८.२०	०.६००	०.९४१	
१६	मूला	२२०३.३०	१०.०	२२.०३३	
१७	गाजर	१८९.५०	६.०	१.१३७	
१८	केराउ	२४५.७०	६०.०	१४.७४२	
१९	सिमी	२५२.००	३०.०	७.५६०	
२०	बोडी	५०७.५०	४०.०	२०.३००	
२१	खुर्सानी	३८२.९०	१.५००	०.५७४	

क्र.सं.	विवरण	प्रदेशको जम्मा			कैफियत
		क्षेत्रफल (हे.)	बीउको दर (केजी/हे.)	बीउको आवश्यक परिमाण (मे.टन)	
२२	भिन्डी	८२९.००	१०.०	८.२९०	
२३	भन्टा	४४२.६०	०.५००	०.२२१	
२४	काँक्रो	७४६.१०	३.०	२.२३८	
२५	फर्सी	६३६.६०	३.०	१.९१०	
२६	करेला	८५८.००	३.०	२.५७४	
२७	घिरौला	११६९.४०	४.०	४.६७८	
२८	लौका	४५२.००	२.०	०.९०४	
२९	जम्मा			४८,१७३	

ग. नेपालमा संचालनमा रहेका बीउ बिजन प्रयोगशालाहरूको विवरण

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	सम्पर्क	ईमेल	कैफियत
१	केन्द्रीय कृषि प्रयोगशाला	हरिहरभवन, ललितपुर	०१-५५२१३५९ ०१-५५३४२५८	centralaglab.sspp@gmail.com	सरकारी
२	बीउ बिजन प्रयोगशाला	झुम्का, सुनसरी	०२५-५६२१२४	rstl@ntc.net.np	सरकारी
३	बीउ बिजन प्रयोगशाला	जलेश्वर, महोत्तरी	९८५४०२२४२५	seedlabprovince2@gmail.com	सरकारी
४	बीउ बिजन प्रयोगशाला	हेटौडा, मकवानपुर	०५७-५२०६५१	seedlabhetauda@yahoo.com	सरकारी
५	बीउ बिजन प्रयोगशाला	पोखरा, कास्की	०६१-४६८१०१ ०६१-४६८०८७	seedlabgandaki@gmail.com	सरकारी
६	बीउ बिजन प्रयोगशाला	भैरहवा	०७१-५२१७६९	seedlabhirahawa@gmail.com	सरकारी
७	बीउ बिजन प्रयोगशाला	खजुरा, बाँके	०८१-५२२२७२	seed_rstlk@wlink.com.np	सरकारी
८	बीउ बिजन प्रयोगशाला	सुन्दरपुर, महेन्द्रनगर	०९९-५२५०७८	rstlseed@yahoo.com	सरकारी
९	बीउ बिजन प्रयोगशाला	सुर्खेत	०८३-५२४८६७	seedlabsurkhet@gmail.com	सरकारी
१०	समशितोष्ण तरकारी बीउ उत्पादन केन्द्र	रुकुम	०८८-६८०१५०	rukumfarm@gmail.com	सरकारी

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	सम्पर्क	ईमेल	कैफियत
११	राईजोवियम तथा बीउ बिजन प्रयोगशाला	जनकपुर	०४१-५२१६८६	seeddhanusa@dls.gov.np	सरकारी
१२	बीउ बिज्ञान तथा प्रविधि महाशाखा	खुमलटार	०१-५५२३०४०	seedtechnaec@gmail.com	सरकारी
१३	राष्ट्रिय कृषि अनुवंशिक श्रोत केन्द्र	खुमलटार	०१-५७२५७३१ ०१-५७२७५३२	narc.genebank@gmail.com	सरकारी
१४	क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र	लुम्ले	०६१-६२२१७४	rarslumle@gmail.com	सरकारी
१५	कृषि तथा वन विश्वविद्यालय	रामपुर	०५६-५९१६६५ ०५६-५९१७७७	admin@afu.edu.np	अध्ययन संस्थान
१६	सीप्रेड प्रयोगशाला	ललितपुर	०१-५५३६१०८ ०१-५५२०२७२	info@ceapred.org.np	नीजिस्तर
१७	सियान सीड सर्भिस सेन्टर	थानकोट	०१-४३१०२४५	seanseed@ntc.net.np	नीजिस्तर
१८	युनिक सिड कम्पनी	धनगढी	९८५८४२०५६०	seedunique@gmail.com	नीजिस्तर

घ) नेपालमा मूल बीउ उत्पादनका लागि अनुमति लिएका निकायहरूको विवरणः

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
सरकारी फार्म					
१	४४	कृषि विकास फार्म	चन्द्रडाँगी, शिवसताक्षी ७, झापा	२०७५/१०/२०	९८५२६५५८७०
सरकारी कम्पनी					
२	३	श्री राष्ट्रिय बीउ विजन कम्पनी लि.	केन्द्रीय कार्यालय, टेकु, काठमाण्डौ	२०६२/७/२७	०१-४२७९५८७ ०१-४२७८४५३ nsc ltd@ntc.net.np
३	९	श्री साल्ट ट्रेडिङ्ग कर्पोरेशन लिमिटेड	काठमाण्डौ, नेपाल	२०६४/१०/६	०१-४२७०९९४ ९८५११०७३७६ salt@stcnepal.com
गैर सरकारी संस्था					
४	२	श्री वातावरण तथा कृषि नीति अनुसन्धान प्रसार एंव विकास केन्द्र (सिप्रेड) नेपाल	सानेपा, ललितपुर	२०६२/०४/०६	०१-५५२०२७२ contact@ceapred.org.np

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
नीजि कम्पनी					
५	१	श्री लुम्बिनी सीड कम्पनी प्रा.लि.	सिद्धार्थनगर, रुपन्देही, नेपाल	२०६२/२/१८	७१-५२४४५५ lumbinissedco.pvt@gmail.com
६	४	श्री सियान सीड सर्भिस सेन्टर लि.	काठमाण्डौ, नेपाल	२०६२/१०/३०	०१-४३१०२४५ sscseed@gmail.com
७	५	श्री यूनिभर्सल सीड कम्पनी प्रा.लि	सिद्धार्थनगर ८, लुम्बिनी रोड, रुपन्देही	२०६३/०१/१७	९८४७०२२९०६ universalseed.co@gmail.com
८	८	श्री कालिका सीड कम्पनी प्रा.लि	सिद्धार्थनगर ११, रुपन्देही, नेपाल	२०६४/०२/२५	०७१-५२६२४६ guddumishra15@yahoo.com
९	११	श्री युनिक बीउ उद्योग	धनगढी १३, कैलाली	२०६६/०१/१४	९८५८४२०५६० seedunique@gmail.com
१०	१३	श्री इन्टरनेशनल एग्रो सिड प्रा.ली	तौलिहवा ३, कपिलवस्तु	२०६६/१०/१०	९८४७०४००१७
११	१५	श्री पञ्चशक्ति बीउ कम्पनी प्रा.लि.	धनगढी, कैलाली	२०६८/०१/१६	०९१-५०२२४० panchashakti2064@gmail.com

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
१२	१६	श्री अनमोल बीउ प्रा.लि.	भरतपुर १२, चितवन	२०६९/०१/३१	०५६-५२३००६ info@anamolbiu.com
१३	२०	श्री सामुहिक बीउ वृद्धि कम्पनी प्रा.लि.	डुमरिया २, रौतहट	२०७१/०४/२८	०५५-६२०३७५ s9751011206@gmail.com
१४	२१	श्री कुशवाहा खाद्य बीज भण्डार	देवानगंज २, सुनसरी	२०७२/०५/११	9842506124 kushwahakhadbijbhandar40@gmail.com
१५	२२	श्री अपी हिमालय एग्रो एण्ड लाईभस्टक कम्पनी प्रा.लि.	धनगढी, कैलाली	२०७३/२/१०	९८५८४२३२२२ ahal.company@gmail.com
१६	२३	श्री न्यू श्रीराम बीज वृद्धि मल्टिपर्पोज कम्पनी प्रा.लि.	चितवन	२०७३/०३/२०	९८५५०६३५३३
१७	१८	श्री हरियालि सामुदायिक बीउ बिजन कम्पनी प्रा.लि.	थुम्पाखर ९, सिन्धुपाल्चोक	२०६९/०२/१२	०११-६९०००८ db.bhandari71@gmail.com

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
१८	२५	श्री ग्लोबल एग्रीटेक नेपाल प्रा.लि.	बनकटुवा ९, बाँके	२०७३/०६/१२	०८१-६३०११२ tikaram.gatenepal@gmail.com
१९	२६	श्री सिद्धार्थ एग्रो एण्ड डेरी प्रा.लि.	पकडी २, कपिलवस्तु	२०७३/०४/१८	९८५७०१७९०२
२०	२७	श्री इष्ट वेष्ट सीड नेपाल प्रा.ली (सि.जि.एन.एस.)	सुनसरी, नेपाल	२०७४/४/१२	०१-४२२९२६० ९८५९९०२९६८ info.cgnseeds@blc.com.np
२१	३०	श्री विकास सिड कम्पनि प्रा.लि.	कपिलवस्तु न.पा. ७, कपिलवस्तु	२०७४/०५/२८	९८४७०४०४६१
२२	३१	श्री मुस्कान सिड कम्पनि प्रा.लि.	कपिलवस्तु न.पा. ९, कपिलवस्तु	२०७४/०५/२८	९७४७००८२९६ ramchandra2030@gmail.com
२३	३२	श्री नेपाल एग्रो सिड्स एण्ड इन्पुट्स कम्पनि प्रा.लि.,	भरतपुर ४, चितवन	२०७४/०३/२९	०५६-५७२४९८ nasic2008@gmail.com
२४	३३	श्री बुद्ध सिड कम्पनि प्रा.लि.	रामग्राम-५, नवलपरासी	२०७४/०७/१२	९८४७०८०४४४ buddhaseednp@gmail.com

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
२५	३४	श्री साईपाल बिज वृद्धि कम्पनी प्रा.लि.	भरतपुर-२१, भानुटोल	२०७४/०७/१२	९८५५०८२८२६ srbk8@gmail.com
२६	३७	श्री काठमाण्डौ एग्रो कन्सर्न प्रा.लि.	ललितपुर	२०७५/०८/२५	९८४१२८६३०५ kathmanduseed@ntc.net.np
२७	४२	बागेश्वरी एग्रो सिडस प्रा.लि.	नेपालगन्ज १९, बाँके	२०७६/०१/०८	९८५८०५६६१५ upadhyayasnn@yahoo.com
२८	४३	चित्रवन इन्भेस्टमेन्ट प्रा.लि.	खजुरा ३, बाँके	२०७६/०१/१९	९८५५०५६६१५ ९८४६६१०३१०३ nirlamichhane@live.com
सहकारी संस्था लिमिटेड					
२९	१७	श्री अन्नपूर्ण बीउ उत्पादक सहकारी संस्था लि.	सितलपाटी, मानपकडी ५, रुपन्देही	२०६९/१/३१	९८४७०४९९७२ seedsannapurna@gmail.com
३०	२४	श्री आदित्य कृषि सहकारी संस्था लि.	धकधई ३, रुपन्देही	२०७३/०४/०४	९८४७०२०४४१

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
३१	२८	श्री गुप्तेश्वरी कृषि सहकारी संस्था लि.	हेटौटा १३	२०७४/०२/२४	९८४५५३१६७४
३२	२९	श्री पवित्र जनकल्याण कृषि सहकारी संस्था लि.	मेहेलकुना -१, सुर्खेत	२०७४/०२/२४	०८३-४१००६२ pavitracooperative@gmail.com
३३	३६	श्री बिजवृद्धि कृषक सहकारी संस्था लि.	जानकी गा.पा. ४, मुनुवा, कैलाली	२०७५/०८/२५	९८४८५०२३६६ ९८४८५०२२४९ rawatgr2051@gmail.com
३४	१९	श्री शिव शक्ति बीउ बिजन सहकारी संस्था लिमिटेड	पोखराथोक ८/९, छतिवन, पाल्पा	२०६९/०८/०९	०७५-६९०२२८ noyraj99@gmail.com
३५	३९	महारानीझोडा साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	गौरादह-५, झापा	२०७५/१०/२०	९८४२६८६५३३ sfaclmaharani@gmail.com
३६	४०	जनसेवा बहुमुखी सहकारी संस्था लि.	बाणगंगा ४, गजेहडा, कपिलवस्तु	२०७६/०१/०८	९८५७०२९७५१
३७	४१	श्री बुढान कृषक सहकारी संस्था लि.	बारबर्दिया-५, बर्दिया	२०७६/०१/०८	९८५८०८४८६३ ९८६८१०७७६२ budhansahakari@gmail.com

क्र. सं.	मूल बीउ उत्पादक दर्ता नं.	समूह, सहकारी तथा कम्पनीको नाम	ठेगाना	अनुमति लिएको मिति	सम्पर्क नं/ईमेल
३८	४५	सिम्रिक कृषि सहकारी संस्था लि.,	बुटवल-१७, रुपन्देही	२०७५/०३/०१	९८४७०४८६१६
३९	४६	श्री कृष्ण महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	चन्द्रपुर-९, रौतहट	२०७६/०९/२४	९८४५२३०७३९
४३	४७	श्री सुर्योदय कृषक बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	राजपुर-२, दाङ्ग	२०७६/०२/१४	suryodaykmc@gmail.com
समूह					
४०	१०	श्री उन्नत बिज बृद्धि समुह	पटिहानी, चितवन	२०६४/०७/०८	०५६-६२१४५६ info@unnatbij.com.np
४१	३८	श्री राधाकृष्ण बीउ विजन उत्पादक कृषक समूह	शुद्धोदन गा.पा. ५, रुपन्देही	२०७५/१०/०६	९८४७०२१८९७ radhakrishnaspg2059@gmail.com
विश्वविद्यालय					
४२	३५	श्री बाली विज्ञान फर्म, कृषि तथा वन विश्वविद्यालय	रामपुर, चितवन	२०७५/०८/२५	९८४५१७६२७९ admin@afu.edu.np

ड. नेपालका बीउ बिजन आयातकर्ताहरूको विवरण

क्र.सं.	बीउ आयातकर्ता	फोन नं.	ठेगाना	इमेल
१	अन्नपूर्ण बीज भण्डार	०१-४२२१८८८ ०१-४२७७७७२	असन टोल, काठमाण्डौं	annaseeds@yahoo.com
२	नेहा एग्रो ट्रेडर्स	९८५५०२६३३९ ९८४५०३२६३९	कलैया, बारा	abadhesh-jha@yahoo.com
३	चितवन एग्रोभेट सेन्टर	०८१-५२२०२८	नेपालगंज, बाँके	
४	मिलन एग्रोभेट सेन्टर	९८०९५४०४०५	लमही, दाङ्ग	
५	एस सिभिल एग्रो प्राइभेट लिमिटेड	०१-४२८७५६२ ९८५११४७६४०	बल्खु, काठमाण्डौं	civilagro14@gmail.com
६	कर्मा एण्ड सन्स ट्रेडर्स प्राइभेट लिमिटेड	०१-४०३३५०५	सितापाईला, काठमाण्डौं	info@karmagroups.com
७	सि.जि.एन.एस. सिड प्राइभेट लिमिटेड	०१-४२२६२९३	सुनसरी	info@blc.com.np
८	जय किसन सिड सेन्टर	०१-४२२२६३४	टेकु काठमाण्डौं	jaykisan@wlink.com.np
९	नेपाल सिड कम्पनी प्राइभेट लिमिटेड	०१-५५३५०४७	एकान्तकुना, ललितपुर	nepseed@wlink.com.np
१०	तिमलसिना सिड कन्सर्न	०१-६२१५४३९	कालीमाटी, काठमाण्डौं	timalsinaseed@yahoo.com
११	कृषक बीज भण्डार	९८५५०२३८८६	बिरगंज, पर्सा	
१२	इष्ट ओष्ट नेपाल	०५१-५२०२६२ ९८५५०२१०८९	घण्टाघर, बिरगंज	
१३	एग्रो इन्टरनेशनल	९८५५०२३८८७	घण्टाघर, बिरगंज	
१४	श्री साइनिङ्ग स्टार भेट सेन्टर	९८५८०२४१६८	नेपालगंज, बाँके	

क्र.सं.	बीउ आयातकर्ता	फोन नं.	ठेगाना	इमेल
१५	पृथ्वी एग्रोभेट सेन्टर	९८५७८२०६७५	तुलिसपुर, दाङ	
१६	नेपाल एग्रोभेट फार्म	०७१-५४५५२१	हस्पिटल लाईन, बुटवल	
१७	मुनाल एग्रोभेट कन्सर्न	०८१-५२२६२०	धुम्बोजि चोक, नेपालगंज,	
१८	सिदार्थ एग्रोभेट सेन्टर	९८५७८३०३२९ ०८२-५६१४९४	घोराही, दाङ	
१९	न्यू फाइडली एग्रो बिजनेस	९८५५०२४७९१ ०५३-४१२१९१	जीतपुर, बारा	
२०	गैडाकोट एग्रो कन्सर्न	०७८-५०१२९४	गैडाकोट, नवलपुर	
२१	अरविन्द एग्रो सेन्टर	०५३-५५०३४८	कलैया, बारा	arbindagrocenter@yahoo.com
२२	सिन सिड सर्भिस सेन्टर लिमिटेड	०१-४३१०२४५ ०१-४३१३८०५	थानकोट, काठमाण्डौ	sscseed@gmail.com
२३	दवाडी एग्रो इन्टरप्राइजेज	०५६-५२६५८४	नारायणगढ, चितवन	dawadimr@yahoo.com
२४	निम्बस इन्टरनेशनल सहकारी प्राइभेट लिमिटेड	०१-४४६७७९१	सिनामंगल, काठमाण्डौ	
२५	काष्ठमण्डप ट्रेड प्वाइंट	०१-४२८९४३१	कालीमाटी, काठमाण्डौ	
२६	मेघा सिड एण्ड फर्टिलाइजर प्राइभेट लिमिटेड		पुलचोक, ललितपुर	
२७	गोरखा सिड एण्ड एग्रो कन्सर्न	०१-४०३७१३६	कलंकी, काठमाण्डौ	gorkhaseed@gmail.com

क्र.सं.	बीउ आयातकर्ता	फोन नं.	ठेगाना	इमेल
२८	कनचनजंगा रियल सिड	९८२४००७२०० ९८१५९४७०५९	अर्जुनधारा-११, झापा	
२९	नेपाल एग्रो सेन्टर		जनकपुर, धनुषा	
३०	पशुपंक्षी औषधि तथा कृषि सेवा	९८५५०६७४९८	हेटौडा-४, मकवानपुर	
३१	राज एग्रो		कलैया- ४, बारा	
३२	संजय इम्पेक्स एण्ड इन्टरनेशनल		विरगंज, पर्षा	
३३	न्यू रियल सिड		धौलाबारी, झापा	
३४	नेपाल कृषि सहकारी केन्द्रिय संस्था लिमिटेड		कुपनडोल, ललितपुर	
३५	राष्ट्रिय सहकारी संघ लिमिटेड नेपाल		पुलचोक, ललितपुर	
३६	रन्जन इन्टरप्राइज प्राइभेट लिमिटेड		रेशमकोटी, विरगंज	
३७	कृष्ण सप्लायर्स		भरतपुर-४ नारायणगढ, चितवन	
३८	युनिभर्सल सिड कम्पनी प्राइभेट लिमिटेड		लुम्बिनी रोड, भैरहवा	
३९	न्यू दक्षिणकाली बीज भण्डार		कालिमाटी, काठमाण्डौ	
४०	गायाना स्टोर इन्टरप्राइजेज		काठमाण्डौ-३३	
४१	मनिता एग्रो इन्टरप्राइज	०५३५५०८२०	कलैया-६, बारा	
४२	बुद्ध एग्रो इन्टरनेशनल		सिदार्थनगर, रुपन्देही	
४३	नेशनल एग्रो सेन्टर		लगनखेल-१२, ललितपुर	national_agro01@yahoo.com

क्र.सं.	बीउ आयातकर्ता	फोन नं.	ठेगाना	इमेल
४४	ग्रिन सिड प्राइभेट लिमिटेड	०१-४२८९११०	लमही-५, दाङ	

च. गण्डकी प्रदेशमा बीउ उत्पादन गर्ने जम्मा समूह/सहकारी, फर्म/ केन्द्रहरु:

क्र.स.	संस्थाको नाम	जिल्ला	पालिका	वार्ड नं.	किसिम	सम्पर्क व्यक्ती	पद	सम्पर्क नं.	बाली
१	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय	कास्की	अन्नपूर्ण गाउँपालिका		सरकारी	रमेश आचार्य	बैज्ञानिक	९८६५०२०७३०	धान, मकै, गहुँ काँक्रो, रायो, काउली, केराउ
२	बागवानी अनुसन्धान केन्द्र	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	५	सरकारी	सरोज अधिकारी	अध्यक्ष	९८५६०३२१९१	बोडी, रायो, भिन्डी, खुर्सानी, भान्टा, गोलभेंडा
३	सृजनशिल बाखा तथा पशुपालन कृषक समूह	कास्की	माछापुच्छ्रे गाउँपालिका	७	समूह	मोहन राज भण्डारी	अध्यक्ष	९८४६९०६९०७	मकै
४	मकैखोला कृषि सहकारी संस्था	कास्की	मादि गाउँपालिका	१०	सहकारी	ऋषिराम सुवेदी	अध्यक्ष	९८४६०५७१८२	मकै र धान
५	धिताल साना किसान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कास्की	माछापुच्छ्रे गाउँपालिका	६	सहकारी	जमुना ओझा	अध्यक्ष	९८४६८४५१८२	मकै

६	प्रगतिशिल कृषि उत्पादक सहकारी संस्था लिमिटेड	कास्की	अन्नपूर्ण गाउँपालिका	३	सहकारी	बलराम पौडेल	अध्यक्ष	९८४६६१३६६१	मकै
७	प्रभुधाम हरियाली कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	१३	समूह	कमल बहादुर बराल	अध्यक्ष	९८४६०४१४३६	मकै
८	जै घाँस बीउ उत्पादक कृषक समूह	कास्की	माछापुच्छ्रे गाउँपालिका	६	समूह	पूर्ण भद्र गौतम	अध्यक्ष	९८४६६१९६६५	जै घाँस
९	नमुना प्राङ्गारिक कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	१३	सहकारी	टेकनाथ बराल	वैज्ञानिक	९८४६२९५३९८	धान र बोडी
१०	हिमालय कृषि उत्पादन समूह	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	१६	समूह	गोविन्द बहादुर खड्का	प्रोप्राइटर	९८४६०५१५४९	धान
११	ठुलाखेत कृषक समूह	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	२३	समूह	कलाधर भण्डारी	अध्यक्ष	९८४६२८१८२८	धान
१२	रामेश्वर कृषक समूह	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	१७	समूह	गायत्री अर्याल	अध्यक्ष	९८४६३८८१४५	धान
१३	जनप्रिय कृषि सामाग्री भण्डार	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	३०	कम्पनी	कृष्ण प्रसाद तिवारी	प्रोप्राइटर	९८५६०६२७७७	धान, मकै र आलु
१४	पन्चकोशी कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	२३	सहकारी	छविीलाल अधिकारी	सचिव	९८०४१००२४४	धान

१५	दिपशिखा महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	२९	सहकारी	गोमा देवी आचार्या	अध्यक्ष	९८४६०२६६१८	धान र आलु
१६	खुसि नमुना बहुउद्देश्य सहकारी सं.लि.	कास्की	अन्नपूर्ण गाउँपालिका	३	सहकारी	राधेश्यम पौडेल	अध्यक्ष	९८४६०३५६२८	मकै
१७	पोखेलथोक कृषक समुह	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	२१	समूह	नेत्र प्रसाद पोखेल	अध्यक्ष	९८४६६२०२२२	तोरी
१८	उल्लेरी चिप्लेटी कृषक समुह	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	२२	समूह	रामकान्त ढकाल	अध्यक्ष	९८४६०५४१८६	तोरी
कास्की जिल्लामा बीउ उत्पादन गर्ने जम्मा समूह/सहकारी: १८									
१	श्री गाँखु कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	गोर्खा	सिरान्चोक गाउँपालिका	६	सहकारी	छुबिलाल श्रेष्ठ		९८६०५९८२२६	मकै र धान
२	जनप्रिय पिपलडाँडा कृषक आमा समूह	गोर्खा	आरूघाट गाउँपालिका	५	समूह	कमला खड्का	कोषाध्यक्ष	९८४९४६८५६५	मकै र धान
३	उद्यमशिल साना किसान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	गोर्खा	भिमसेनथापा गाउँपालिका	७	सहकारी	दिल बहादुर श्रेष्ठ	सचिव	९८४११४९५६२	मकै र धान
४	सहारा कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	गोर्खा	भिमसेनथापा गाउँपालिका	३	सहकारी	मेघनाथ बन्जारा	कोषाध्यक्ष	९८४६३४०३९१	मकै र धान
५	श्री मनकामना कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	गोर्खा	सहिद लखन गाउँपालिका	३	समूह	होमनाथ रिमाल	अध्यक्ष	९८४६१५८७१८	मकै र धान

६	लक्ष्मी बहुउद्देशीय किसान समूह	गोर्खा	पालुडटार नगरपालिका	६	समूह	टिकाराम श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८४९७८००६१	मकै
७	सिद्धकाली कृषि पशु फलफूल तथा माछा कृषक समूह	गोर्खा	भिमसेनथापा गाउँपालिका	४	समूह	विजयरज सापकोटा	अध्यक्ष	९८६१४६५२९२	आलु र धान
८	भृकुटी बीउ उत्पादक किसान क्लव	गोर्खा	पालुडटार नगरपालिका	४	सहकारी	बाबुराम श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८४६१३०६७०	धान
गोरखा जिल्ला बीउ उत्पादन गर्ने जम्मा समूह/सहकारी: ८									
१	उर्भरा कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	तनहुँ	घिरिङ्ग गाउँपालिका	१	सहकारी	राम प्रसाद श्रेष्ठ	सचिव	९८४६१०४६३४	धान, मकै र आलु
२	श्याम्घा साना किसान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	तनहुँ	व्यास नगरपालिका	६	सहकारी	लाल बहादुर पन्थ	अध्यक्ष	९८१६१९६६७७	मकै र धान
३	जैविक विविधता संरक्षण समिति	तनहुँ	भानु नगरपालिका	४	समूह	ऋषि पौडेल	अध्यक्ष	९८४६१५०५२९	धान
४	गुरुङ्ग एकीकृत कृषि फार्म	तनहुँ	देवघाट गाउँपालिका	३	समूह	तुल बहादुर गुरुङ्ग	संचालक	९८६५०४६५८४	बोडी
५	राज एकीकृत कृषि फार्म	तनहुँ	देवघाट गाउँपालिका	३	समूह	गंगा सिङ्ग बि.क.	संचालक	९८६५०४६५८५	बोडी
६	बगौचा मकै पकेट संचालक	तनहुँ	शुक्लागण्डकी नगरपालिका	७	समूह	सुर्य देवी सिग्देल	अध्यक्ष	९८४६१३८४०९	मकै र बोडी
७	सुनौलो नयाँगोरेटो कृषि सहकारी संस्था लि.	तनहुँ	व्यास नगरपालिका	९	सहकारी	राजु आचार्य	सदस्य	९८४६६५६११४	धान

तनहूँ जिल्ला बीउ उत्पादन गर्ने जम्मा समूह/सहकारी: ७									
१	बिनायक कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	नवलपुर	गैडाकोट नगरपालिका	६	सहकारी	तिलक प्रसाद कँडेल	अध्यक्ष	९८५५०८१५७७	धान र मकै
२	श्री उधमशिल महिला कृषक समूह	नवलपुर	बिनय त्रिवेणी गाउँपालिका	२	समूह	नवलपुर	अध्यक्ष	९८४७१२४६८४	धान र मकै
३	श्री गुणस्तरिय कृषि बीउ विजन उत्पादन केन्द्र	नवलपुर	देवचुली नगरपालिका	१७	समूह	भवानी प्रसाद पाठक	प्रोप्राइटर	९८४७५३९९२३	धान
४	नयाँ विहानी कृषि तथा पशुपन्छी कृषक समूह	नवलपुर	बिनय त्रिवेणी गाउँपालिका	२	समूह	इश्वर गुरुङ्ग	अध्यक्ष	९८१२९४४६६०	धान
५	एग्रो टायम्स कृषि फार्म	नवलपुर	देवचुली नगरपालिका	१५	कम्पनी	त्रिलोचन भट्टराई	प्रोप्राइटर	९८६७२२४५५९	धान, मकै, गहुँ र मसुरो
६	नयाँ वेलाहानी फलपूल तथा विजवृद्धि कृषक समूह	नवलपुर	मध्यविन्दु नगरपालिका	१२	समूह	भुपलाल अर्याल	अध्यक्ष	९८५७०२८३२०	धान
७	लालिमा कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	नवलपुर	देवचुली नगरपालिका	३	सहकारी	सूर्य प्रसाद पोखरेल	अध्यक्ष	९८४७०७३५२५	धान र मकै
८	कृषि विकास तथा संरक्षण कृषक समूह	नवलपुर	कावासोती नगरपालिका	१४	समूह	पार्वती भण्डारी	अध्यक्ष	९८६७१८३१५०	धान
९	आत्मानिर्भर कृषि बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	नवलपुर	देवचुली नगरपालिका	१७	सहकारी	चिरन्जीवि चौधरी	सचिव	९८६७२३५९८०	

नवलपरासी (ब.सु.पू.) जिल्ला बीउ उत्पादन गर्ने जम्मा समूह/सहकारी: ९									
१	नमूना कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	पर्वत	फलेवास नगरपालिका	६	सहकारी	रमेश प्रसाद शर्मा	अध्यक्ष	९८४७६६८१६५	मकै
२	हराभरा सामाजि उधमि महिला सहकारी संस्था	पर्वत	फलेवास नगरपालिका	१०	सहकारी	शोभा कुमारी क्षेत्री	अध्यक्ष	९८५७६२१४४२	धान र मकै
३	बाच्छाबोट कृषक समूह	पर्वत	बिहादी गाउँपालिका	२	समूह	राम प्रसाद प्रराजुली	अध्यक्ष	९८६७६९४०००	धान
४	नारायण स्थान बीउ उत्पादन सहकारी संस्थान	पर्वत	फलेवास नगरपालिका	११	समूह	बाबुराम भुसाल	अध्यक्ष	९८४७६३४५६९	काँक्रो
५	अम्बोट मकैवाली बीउ उत्पादक कृषक समूह	पर्वत	फलेवास नगरपालिका	४	समूह	भोलानाथ तिवारी	अध्यक्ष	९८४७७५६४९०	मकै
६	शिवशक्ति मकै बीउ बीउ उत्पादक कृषक समूह	पर्वत	फलेवास नगरपालिका	५	समूह	जमुना क्षेत्री (लामिछाने)	सदस्य	९८४७७०१०९४	मकै
७	झकलक कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	पर्वत	फलेवास नगरपालिका	४	सहकारी	नर बहादुर क्षेत्री	अध्यक्ष	९८४७६२५९७०	मकै
पर्वत जिल्ला बीउ उत्पादन गर्ने जम्मा समूह/सहकारी: ७									
१	अर्नाकोट कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बागलुङ	निसीखोला गाउँपालिका	२	सहकारी	चेत बहादुर कुवर	अध्यक्ष	९८०६६८०८०५	मकै र गहुँ

२	मनकामना बीउ उत्पादन कृषक समूह	बागलुङ	बागलुङ नगरपालिका	४	समूह	दिपा सापकोटा	अध्यक्ष	९८४७६५८८९८	मकै
३	कल्पना मकै बीउ उत्पादक कृषक समूह	बागलुङ	काठेखोला गाउँपालिका	४	समूह	रन बहादुर थापा	अध्यक्ष	९८४७६३४७२६	मकै
४	मनकामना मकै बीउ उत्पादक कृषक समूह	बागलुङ	बागलुङ नगरपालिका	४	समूह	दिपा सापकोटा	अध्यक्ष	९८४७६५८८३८	मकै
५	हरियाली कृषक समूह	बागलुङ	जैमिनि नगरपालिका	१०	समूह	चान्ताराम पाध्या	अध्यक्ष	९८४७६९८५९५	मकै
बागलुङ जिल्ला बीउ उत्पादन गर्ने जम्मा समूह/सहकारी: ५									
१	फलाटे मार्फा रायो कृषक समूह	म्याग्दी	अन्नपूर्ण गाउँपालिका	५	समूह	राम बहादुर पुर्जा	अध्यक्ष	९८६६४०३९३८	रायो
२	भगवती बीज वृद्धी उत्पादन कृषि समूह	म्याग्दी	वेनी नगरपालिका	९	समूह	ज्ञान बहादुर वि.क	अध्यक्ष	९८४७७४५६९९	मकै
३	धौलागिरी तरकारी बीउ उत्पादक कृषक समूह	म्याग्दी	मँगला गाउँपालिका	२	समूह	गोमा सुवेदी	अध्यक्ष	९८६५४८४९८४	काँक्रो, सिमी
म्याग्दी जिल्ला बीउ उत्पादन गर्ने जम्मा समूह/सहकारी: ३									
१	शितोष्ण बागवानी विकास केन्द्र	मुस्ताङ			सरकारी फार्म	भिमसेन भण्डारी	प्राविधिक सहायक	९८६०४३०५३६	रायो, काउली, बन्दा, ब्रोकाउली, धनिया, चमसुर, गाजर, मूला

मुस्ताङ्ग जिल्लामा बीउ उत्पादन गर्ने जम्मा समूह/सहकारी: १									
१	दर्शन समाज कृषि तथा पशुपालन समुह	स्याङ्जा	हरिनास गाउँपालिका	४	समूह	राजु मल्ल	सचिव	९८१०२८७४६८	मकै
२	नव सृजना कृषि सहकारी संस्था	स्याङ्जा	भिरकोट नगरपालिका	८	सहकारी	श्याम प्रसाद खनाल	अध्यक्ष	९८४६०९६३०९	गहुँ र मकै
३	सहयात्रा कृषि तथा पशुपालन सहकारी	स्याङ्जा	फेदिखोला गाउँपालिका	३	सहकारी	मोहन रानाभाट	अध्यक्ष	९८४६३४५८३१	मकै
४	श्री रतनपुर साना किसान कृषि सहकारी	स्याङ्जा	चापाकोट नगरपालिका	८	सहकारी	जिवन डोटेल	अध्यक्ष	९८५६०५५५०४	धान
५	श्री पिपलडाँडा कृषि सहकारी संस्था लि.	स्याङ्जा	पुतली बजार नगरपालिका	१३	सहकारी	खेम नारायण चापागाई	अध्यक्ष	९८५६०२९८३२	धान र मकै
६	श्री कर्मचौर कृषि सहकारी संस्था लि.	स्याङ्जा	गल्याङ्ग नगरपालिका	११	सहकारी	बिष्णु प्रसाद गैहे	अध्यक्ष	९८४६५०३३०६	मकै, धान र आलु
७	मकै पकेट संचालक समिति/जैसिडाँडा महिला कृषक समूह	स्याङ्जा	फेदिखोला गाउँपालिका	४	समूह	संगिता हमाल	अध्यक्ष	९८४६१५४१४३	मकै
८	सिद्ध कृषक समूह	स्याङ्जा	आँधिखोला गाउँपालिका	१	समूह	रबिलाल ढकाल	अध्यक्ष	९८४६४७६१३५	मकै
९	जिमुवा कृषि उपज कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	स्याङ्जा	गल्याङ्ग नगरपालिका	११	सहकारी	रुमलाल कडेल	अध्यक्ष	९८५६०५१०६०	मकै, धान र आलु

१०	बारिचौर महिला कृषक समूह	स्याङ्जा	गल्याङ्ग नगरपालिका	११	समूह	पेमा अधिकारी	अध्यक्ष	९८४६१५५९४५	मकै, धान र आलु
११	कर्मचौर महिला कृषि उद्यमी कृषक समूह	स्याङ्जा	गल्याङ्ग नगरपालिका	११	समूह	शुशिला ढकाल	अध्यक्ष	९८४६६३९४९९	मकै, धान र आलु
१२	श्री सागर देवी कृषक समूह	स्याङ्जा	वालिङ्ग नगरपालिका	१	समूह	युवराज रेग्मी	अध्यक्ष	९८५६०१६६९९	आलु र धान
१३	श्री शिवालय कृषि तथा पशुपालन सहकारी संस्था लिमिटेड	स्याङ्जा	पुतली बजार नगरपालिका	१४	सहकारी	सिता पुरी	अध्यक्ष	९८४६२९३९९२	धान र मकै
१४	डाँडागाउँ लौस्वारा कृषक समूह	स्याङ्जा	फेदिखोला गाउँपालिका	१	समूह	कृष्ण बहादुर गुरुङ्ग	अध्यक्ष	९८१५१६०३३१	आलु
१५	श्री पकान आई.पि.एम.कृषक समूह	स्याङ्जा	भिरकोट नगरपालिका	५	समूह	गंगा बहादुर जि.टि.	सह-सचिव	९८४६०७०७१५	आलु
१६	रम्वादेवि कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	स्याङ्जा	वालिङ्ग नगरपालिका	४	सहकारी	ज्ञानेस्वर चापागाई	अध्यक्ष	९८५६०५५६५०	मकै
१७	मनकामना महिला कृषक समूह	स्याङ्जा	अर्जुन चौपारी गाउँपालिका	१	समूह	श्री हिरा रिजाल (अर्याल)	अध्यक्ष	९८४६५५०९६२	मकै
१८	चण्डीकालिका कफि फलफुल तथा तरकारी	स्याङ्जा	पुतली बजार नगरपालिका	१४	सहकारी	इश्वरी प्रसाद ढकाल	अध्यक्ष	९८५६०४३६८५	मकै

	सहकारी संस्था लिमिटेड								
१९	कालिका कृषक समूह	स्याङ्जा	कालीगण्डकी गाउँपालिका	१	समूह	टोप बहादुर रेष्मी	अध्यक्ष	९८४७४९८६७३	मकै
स्याङ्जा जिल्लामा बीउ उत्पादन गर्ने जम्मा समूह/सहकारी: १९									
१	श्री नागभैरव बउदेशिय सहकारी संस्था लिमिटेड	लमजुङ	मध्यनेपाल नगरपालिका	३	सहकारी	क्यापेटेन सन्तलाल श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८४६०६२९८७	धान
२	हर्रावोट बीज वृद्धि कृषक समूह	लमजुङ	राईनास नगरपालिका	८	समूह	लक्ष्मीमा धमला अधिकारी	अध्यक्ष	९८४६१६९२८४	धान र तोरी
३	राधाकृष्ण सहकारी संस्था लि	लमजुङ्ग	राईनास नगरपालिका	६	सहकारी	अमल राज विसुराल	संचालक	९८४६१९१३६७	
४	नमूना कल्याण कृषक समूह	लमजुङ्ग	मध्यनेपाल नगरपालिका	८	समूह	शिव दत्त जमरकटेल	अध्यक्ष	९८६६०८०५४२	मकै
५	गैरी गाउँ बीउ विजन उत्पादन कृषक समूह	लमजुङ्ग	मध्यनेपाल नगरपालिका	१	समूह	अनिल तिवारी		९८६९१०८५९	मकै
लमजुङ्ग जिल्लामा बीउ उत्पादन गर्ने जम्मा समूह/सहकारी: ५									
गण्डकी प्रदेशमा बीउ उत्पादन गर्ने जम्मा समूह/सहकारी: ८२									

४.१ वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०७९/०८० (प्रतिवेदन अवधि २०७९ श्रावण महिना १ गते देखि २०८० आषाढ महिना मसान्त सम्म)

बजेट रु. हजारमा

क्र.स.	बजेट उप-शिर्षक न	स्विकृत वार्षिक बजेट	वार्षिक बजेट खर्च			कैफियत
--------	------------------	----------------------	-------------------	--	--	--------

		पूँजीगत	चालु	जम्मा	पूँजीगत	चालु	जम्मा	बितीय प्रगति प्रतिशत	भारीत प्रगति प्रतिशत	
१	३१२०१०११ (संघवाट हस्तान्तरित बजेट)	६६८१	१५१६४	२१८४५	६६५०	११६७१.८	१८३२१.८	८३.८७	८७.४४	
	कुल जम्मा	६६८१	१५१६४	२१८४५	६६५०	११६७१.८	१८३२१.८	८३.८७	८७.४४	

४.२ बजेट खर्च शिर्षक नं ७०४३५३९१ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रमको प्रगति (०७९/०८०)

क्र .स.	क्रियाकलाप विवरण	ईकाई	वार्षिक लक्ष्य			प्रगति प्रतिशत			
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	बजेट	वित्तिय	भारित
१	पूँजीगत अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु								
११.३.१७.२	कार्यालयको लागि Digital Display board खरीद तथा जडान	संख्या	१	०.७४१	१२५	१	१२४.९९९	१००.००	१००.००
११.३.२२.३१	EIISA Reader मशिन	वटा	१	४.४४४	७५०	१	७४८.०६०	९९.७४	१००.००
११.३.७.१	ल्यापटप खरिद	वटा	१	०.५९३	१००	१	९९.४९९	९९.४९९	१००.००
११.३.७.५९	ओभन खरिद	संख्या	१	१.७७८	३००	१	२९५.०००	९८.३३	१००.००
११.६.१३.१७	फर्निचर तथा फिक्चर्स (टेबल, कुर्सी, दराज, कार्पेट, पर्दा सोफा आदि) खरिद	पटक	१	०.२९६	५०	१	५०.०००	१००.००	१००.००
११.४.१६.२	खानेपानी संरचना निर्माण	पटक	१	५.९२६	१०००	१	९९९.९९३	९९.९९	१००.००
११.४.१९.१९	शौचालय निर्माण	पटक	१	२.९६३	५००	१	४९१.२७८	९८.२५५६	१००.००

	पूँजीगत अन्तर्गतका कार्यक्रमको जम्मा प्रगति			१६.७४	२८२५		२८०८.७४९	९९.४२	१००.००
२	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू								१००.००
२.४.१२.२	सूचना प्रकाशन , प्रशारण (कार्यालयको सामन छपाई, सुचना प्रकाशन प्रशारण, पत्रिका तथा पुस्तक खरिद	महिना	६	१.०७	१८०		१२७.९६८	७१.०९	१००.००
२.४.१२.७	बीउ उत्पादकहरूको प्रोफाइल तयारी	पटक	१	०.३०	५०		४९.७२	९९.४४	१००.००
२.४.१२.६	प्रविधि सम्बन्धि ब्रोसर/लिफलेट/पम्लेट प्रकाशन तथा होर्डिङ्ग बोर्ड निर्माण	पटक	३	०.२७	४५		४४.७४८	९९.४४	१००.००
२.४.१२.४	वार्षिक विकास कार्यक्रम तथा प्रगति पुस्तिका प्रकाशन	पटक	१	०.३०	५०		४९.९९९	१००.००	१००.००
२.५.६.२	बीउ बिजन प्रयोगशाला व्यवस्थापन प्रणाली अद्यावधिक	पटक	१	०.३०	५०		४९.९४६	९९.८९	१००.००
२.५.६.७	प्रयोगशालाको वेभसाईट अपडेट गर्ने ।	पटक	१	०.३०	५०		४९.०४२	९८.०८	१००.००
२.६.४.११४	बीउ उत्पादक कृषक र अन्य सरोकारवालाहरूसंग अन्तरक्रिया	संख्या	१	१.१९	२००		१५३.९८५	७६.९९	१००.००

२.६.६.८८	रैथाने बालीको बीउ उत्पादकहरूसँग रैथाने बालीको बीउ दर्ता र गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी अनतक्रिया कार्यक्रम	पटक	१	०.७१	१२०		८०.५	६७.०८	१००.००
२.६.६.८७	बीउ बासलात तयारीका लागि ज्ञान कन्द्रका फोकल अधिकृतहरूसँग अन्तक्रिया कार्यक्रम	पटक	१	०.८९	१५०		९३.३१	६२.२१	१००.००
२.७.२५.१०५	प्रयोगशालामा रोग झारपात किरा लगायतको पहिचानको लागि कलर फोटो छपाई फ्रेमिड तथा व्यवस्थापन	पटक	१	०.५३	९०		८९.८९१	९९.८८	१००.००
२.७.२५.१०७	बीउ उत्पादनमा संलग्न किसान समूह/ सहकारी/उद्यमीलाई यथार्थ संकेतपत्र पद्धति अनुसार बीउको प्रमाणिकरणको लागि लेबल र उन्नत बीउको ट्याग छपाई तथा वितरण	संख्या	५०००	०.२४	४०		३९.९९९	१००.००	१००.००
२.७.२५.१०८	सरोकारवाला निकायहरुको समन्वयमा बीउ बजार अनुगमन कार्यक्रम	पटक	३	०.८९	१५०		१३२.३९	८८.२६	१००.००

२.७.१५.७६४	बीउ विजन प्रयोगशालाहरुको अन्तर्कृया गोष्ठी तथा छलफल-अन्तरप्रदेशस्तर	पटक	१	२.३७	४००		३०४.३४	७६.०९	१००.००
२.७.१५.७६३	रैथाने बीउ उत्पादक किसानहरुसँग रैथाने जातका बीउ दर्ता र गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी छलफल/ अन्तर्कृया कार्यक्रम	पटक	१	१.७८	३००		२७२.६६	९०.८९	१००.००
२.७.१५.७३९	कार्यालय परिसरमा तथा अन्य विउ उत्पादन पकेट श्रेत्रमा जानकारी तथा सचेतना मुलक होर्डिड बोड ब्यवस्थापन	वटा	२०	१.७८	३००		२९८.८८५	९९.६३	१००.००
२.७.६.२२	बीउ बाली खेत निरीक्षण	हेक्टर	३००	२.३७	४००		३६४.७३	९१.१८	१००.००
२.७.१५.८७५	सेवाग्राही सर्वेक्षण अध्ययन कार्यक्रम	पटक	१	०.१५	२५		३.६	१४.४०	१००.००
२.७.१५.९८४	मकै बीउ उत्पादन तथा मकै बाली प्रवर्द्धन आयोजना	पटक	१	२.३७	४००		७३.५५९	१८.३९	१००.००
२.७.६.१७	बीउ नमुना परिक्षण (गुणस्तर परिक्षण)	संख्या	७००	२.९६	५००		४९९.६५८	९९.९३	१००.००
२.७.२५.१९	प्राविधिक समितिको बैठक	पटक	३	०.४४	७५		७४.४८	९९.३१	१००.००
२.७.६.१६-	बीउ प्रमाणिकरण	मे.टन	३००	२.९६	५००		३६३.९५	७२.७९	१००.००

२.८.१.३४	अनुगमन तथा मूल्यांकन	पटक	३०	१.७८	३००		२९९.९३	९९.९८	१००.००
	चालु खर्च तर्फका कार्यक्रमको जम्मा प्रगति			८३.२६	१४०५१	०	१२०७४.०६	८५.९३	१००.००
	सबै कार्यक्रमको कूल जम्मा प्रगति			१००	१९२९६		१६२०७	८४	१००

४.३ कार्यक्रम

क्र.सं.	विवरण	संख्या	कैफियत
१	आयोजना/कार्यक्रमहरूको जम्मा संख्या	१७	
२	प्रगति विवरण प्राप्त कार्यक्रमहरूको संख्या:	१७	
३	वार्षिक लक्ष्यको ८० प्रतिशत वा सोभन्दा माथि भारित प्रगति हासिल गरेका आयोजना/कार्यक्रमहरूको संख्या	१६	
४	५० प्रतिशत देखि ७९.९९ प्रतिशत सम्म भारित प्रगति हासिल गरेका आयोजना/कार्यक्रमहरूको संख्या		
५	५० प्रतिशत भन्दा कम भारित प्रगति हासिल गरेका कार्यक्रमहरूको संख्या		
६	यस अवधिमा काम सुरु नभएका आयोजनाहरूको संख्या	१	

४.४ मुख्य मुख्य प्रगतीहरु

क्र.सं.	आयोजना/कार्यक्रमको नाम	एकाइ	वार्षिक लक्ष्य	कुल विनियोजित बजेट	कुल खर्च	मुख्य क्रियाकलापहरु	हासिल भएका/हुने मुख्य मुख्य उपलब्धिहरु
क.	प्रदेश सशर्त अनुदान तर्फका कार्यक्रम						
१.	स्रोत बीउ उत्पादनको लागि प्राविधिक(बाली प्रजनक/बाली विज्ञ) करार सहयोग	जना	१	७२०	०		

२.	कृषि विभागसंगको समन्वयमा जिल्ला स्थित कृषि हेर्ने कार्यालय तथा प्रादेशिक बीउ विजन प्रयोगशालाहरुलाई बीउ विजन उत्पादन, आपूर्ति तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८ तथा बिद्युतिय बीउविजन प्रणाली (DESES) सम्बन्धि अभिमुखीकरण कार्यक्रम	संख्या	१	४००	३२८.६		
३.	कृषि विभागसंगको समन्वयमा बीउ अनुदानमा संघिय सशर्त कार्यक्रम रहेका स्थानिय तहहरुलाई बीउ विजन उत्पादन, आपूर्ति तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८ तथा बिद्युतिय बीउविजन प्रणाली (DESES) सम्बन्धि अभिमुखीकरण कार्यक्रम	संख्या	१	५००	४९८.१		

४.	बीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रको समन्वयमा उन्नत बीउ उत्पादकहरुलाई गुणस्तर नियमन सम्बन्धि तालिम (प्रादेशिक बीउ विजन प्रयोगशाला)	संख्या	१	५००	४९९	
५.	DESES कार्यान्वयनका लागि प्रादेशिक बीउ विजन प्रयोगशालालाई सहजीकरण सहयोग	पटक	१	३००	०	
६.	खडा बाली निरीक्षण	पटक	३००	४००	३६५	धानबालीको (मुल १७०.६ रोपनी, प्रमाणित ३१६७.५), गहुँबालीको(मुल २४० रोपनी , प्रमाणीत ३० रोपनी) मकैबालीको (मुल ५५४ रोपनी र प्रमाणित १२७९ रोपनी) तोरीबाली(मुल ६० रोपनी प्रमाणित १० रोपनी) तरकारी ३० रोपनी (रायो,मुला,काउली,बोडी,केराउ, भिन्डी, स्विचार्ड, गाजर, सलगम)

७.	नमुना परीक्षण	पटक	७००	५००	४९९.५	कुल नमुना परीक्षण ५४७, २० नमुनाको स्तर निर्धारण नभएको, ५४७ नमुनाको उमारशक्ति परीक्षण भएकोमा ७२ नमुना स्तर बाहिर भएको पाईएको, चिस्यान परीक्षण २९१ नमुना मध्ये १७२ नमुना स्तर बाहिर, २८८ नमुनाको शुद्धतापरीक्षण जस्मा ९ नमुना स्तर बाहिर
८.	प्रमाणीकरण		३००	५००	३६४	मकै मुल ९४२९ किलो र प्रमाणित ७२४४ किलो, धान मुल ९२३१ किलो र प्रमाणित ८४०० किलो, गहुँ मुल १६४८ किलो र प्रमाणित ४५६६ किलो, तरकारी ९०५ किलो मुल बीउ, तोरी मुल ११५५ किलो र प्रमाणीत १०३५ किलो
९.	बजार अनुगमन	पटक	३०	३००	२९९.९	८ जिल्लाको ४० बीउ व्यवसायीको पसल अनुगमन जस्मा ५ पसल अनुमतफ नलिएको, १० समयमै नवीरण नगरेको संकेतपत्रमा समस्या, domain बाहिर बिक्री, परीक्षण प्रतिवेदन नभएको, दर्ता नभएका जात बिक्री, म्याद सकिएको बीउ व्यवस्थापनमा

							समस्या, पसल व्यवस्थापनमा समस्या
१०	Seed Lab Audit	पटक	३	७५	७५	Sample reception/Moisture/Germination/Purity unit गरी ५० Parameters तय गरी अडिट सम्पन्न	सामान्य सुधारात्मक विषयहरू बाहेक प्रयोगशाला गुणात्मक रूपले चलिरहेको
११	सेवाग्राही सर्वेक्षण						
	Cental Laboratory ले Cross check sample र Proficiency Sample नमुना परीक्षणमा A result प्राप्त भएको						

४.५ राजस्व

क्र.सं .	राजस्व प्राप्त भएको श्रोत को विवरण	प्रथम चैमासिक मात्र	द्वितीय चौमासिक मात्र	तृतीय चौमासिक मात्र	वार्षिक राजस्व जम्मा (रु.)
१.	अन्य राजस्व	७९७७१	३६१२३	१२४८५३	२४०७४७
२.	जम्मा	७९७७१	३६१२३	१२४८५३	२४०७४७

४.६ तालिम सम्बन्धित विवरणः

क्र.सं	जिल्ला	तालिम /गोष्ठी विषय	सहभागी संख्या						संचालित तालिम/गोष्ठीको उपलब्धी
			महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	
१	कास्की	"कृषि विभागसंगको समन्वयमा जिल्ला स्थित कृषि हेर्ने कार्यालय तथा प्रादेशिक बीउ बिजन प्रयोगशालाहरुलाई बीउ बिजन आपूर्ति तथा व्यवस्थापन निर्देशिका २०७८ तथा विद्युतीय बीउ बिजन प्रणाली (छड्डुडु) सम्बन्धि अभिमुखिकरण कार्यक्रम"	१३	३६	४९	२	१५	३२	प्रयोगशालामा, कृषि ज्ञान केन्द्र, मत्तक्तम् र फार्म केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारिहरू छड्डुडु संचालन गर्न सक्षम हुनुभएका ।

२	कास्की	"रैथाने बीउ उत्पादक किसानहरूसंग रैथाने जातका बीउ दर्ता र गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी छलफल/अन्तक्रिया कार्यक्रम"	१३	३०	४३	१	२१	२१	रैथाने बीउ उत्पादक कृषकहरूले जात दर्ता र गुणस्तर सम्बन्धी प्रक्रिया जानेको।
३	कास्की	"रैथाने बीउ उत्पादक किसानहरूसंग रैथाने जातका बीउ दर्ता र गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी छलफल/अन्तक्रिया कार्यक्रम"	०	२०	२०	०	७	१३	रैथाने बीउ उत्पादक कृषकहरूले जात दर्ता र गुणस्तर सम्बन्धी प्रक्रिया बारे जानकारी हुनुभएका।
४	कास्की	"कृषि विभागसंगको समन्वयमा बीउ अनुदानमा संघिय सशर्त कार्यक्रम रहेका स्थानिय तहहरूलाई बीउ बिजन उत्पादन आपूर्ति तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८ तथा विद्युतिय बीउ बिजन प्रणाली (घड्डा) सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम"	१५	३१	४६	५	८	३३	स्थानिय तहमा कार्यरत कर्मचारिहरूले घड्डा संचालन गर्न सिकेको।

५	कास्की	बीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रको समन्वयमा उन्नत बीउ उत्पादकहरूलाई गुणस्तर नियमन सम्बन्धी तालिम (प्रादेशिक बीउ विजन प्रयोगशाला)	१२	३६	४८	२	८	३८	उन्नत बीउ उत्पादक कृषकहरूले बीउको गुणस्तर नियमन सम्बन्धी प्राविधिक ज्ञान हासिल।
६	कास्की	बीउ उत्पादक कृषक र अन्य सरोकारवालाहरूसंग अन्तरक्रिया कार्यक्रम	८	४७	५५	०	६	४९	समन्वयमा बीउ विजन उत्पादन र बिक्रि वितरण गर्न सहजिकरण।
७	कास्की	वासलात तयारीका लागी ज्ञान केन्द्रका फोकल अधिकृतहरूसंग अन्तरक्रिया कार्यक्रम	११	२१	३२	१	५	२६	गण्डकी प्रदेशमा कुन जिल्लामा के को बीउ उत्पादन भईरहेको छ सो सम्बन्धी जानकारी र बीउ मागको अवस्था र बिक्रि वितरण सम्बन्धी जानकारी।

८	कास्की	बीउ बिजन प्रयोगशालाहरूको अन्तरक्रिया गोष्ठी तथा छलफल-अन्तरप्रदेश	६	२९	३५	०	११	२४	प्रयोगशाला संचालन, प्रमाणिकरण र ७ वटै प्रदेशका प्रयोगशालाको अवस्था बारे जानकारी तथा पृष्ठपोषण।
जम्मा			७८	२५०	३२८	११	८१	२३६	

प्रयोगशालाको दरबन्दी विवरण

क्र.स.	दर्जा	हाल कायम भएको तह	दरबन्दी संख्या	पदपूर्ति संख्या	रिक्त पद संख्या	करार	कैफियत
१	रा.प.द्वि.प्रा.	अधिकृत नवौं/दशौं	१	०	१	०	रिक्त
२	रा.प.तृ.प्रा.	अधिकृत सातौं/आठौं	२	२	०	०	
३	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	पाचौं/छैठौं	२	२	०	०	
४	रा.प.अनं.प्र.प्र.	पाचौं/छैठौं	१	१	०	०	
५	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	सहायक चौथो	१	१	०	०	
६	रा.प.अनं.द्वि.प्र.	सहायक चौथो	१	१	०	०	

७	सवारी चालक		१	०	०	१	करार
८	कार्यालय सहयोगी		२	०	०	२	करार
जम्मा			११	६	१	३	

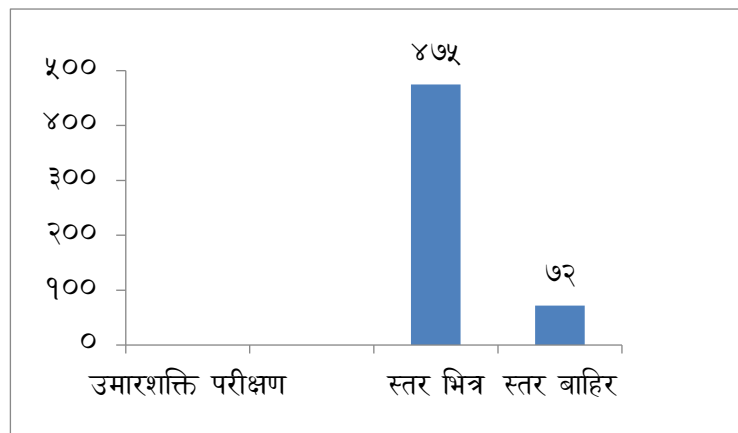
क्र. सं.	कार्यक्रम	संचालन भएको कार्यक्रम/ क्रियाकलाप	हासिल भएको मुख्य उपलब्धि	कैफियत
१	प्रदेश शासर्त अनुदान	बीउ बाली खेत निरिक्षण	विभिन्न बालीहरु मकै, धान, काक्रो, मूला, रायो, तोरी र बोडीको बीउ उत्पादनका लागि ३१४.४ हेक्टर क्षेत्रफल खेत बाली निरिक्षण। एक बीउ बालीको लागि कम्तीमा २ पटक खेत बाली निरीक्षण गरिएको छ।	
२		बीउ नमूना परीक्षण	५४७ वटा विभिन्न धान, मकै, गहुँ, बकुल्ला सिमि, मूला, सलगम, प्याज, रायो, काउली, बन्दा, भिण्डी, गाजर, गोलभेडा, भेडे खुर्सानी, पाकचोयी, घ्यू सिमी, तोरी, स्वीस चार्ड, धँनिया बालीहरुको बीउ परीक्षण	
३		बजारबाट बीउ नमूना संकलन	मौसमी तरकारी बालीहरुको ६७ किसिमका बीउहरु एग्रोभेटबाट खरिद गरी गुणस्तर यकिन गर्न प्रयोगशालामा परीक्षण	
४		बीउ उत्पादकहरुको बिबरण अघावधिक	२०० जना बीउ उत्पादकहरुको विवरण अघावधिक	

क्र. सं.	कार्यक्रम	संचालन भएको कार्यक्रम/ क्रियाकलाप	हासिल भएको मुख्य उपलब्धि	कैफियत
५		बीउ प्रमाणिकरण	विभिन्न बालीहरु गहुँ, मकै, धान, काँक्रो, मूला, रायो, भिण्डी, तोरी र बोडीको ५७.७७ मे.टन बीउ बिजन प्रयोगशालाबाट प्रमाणिकरण भएको	

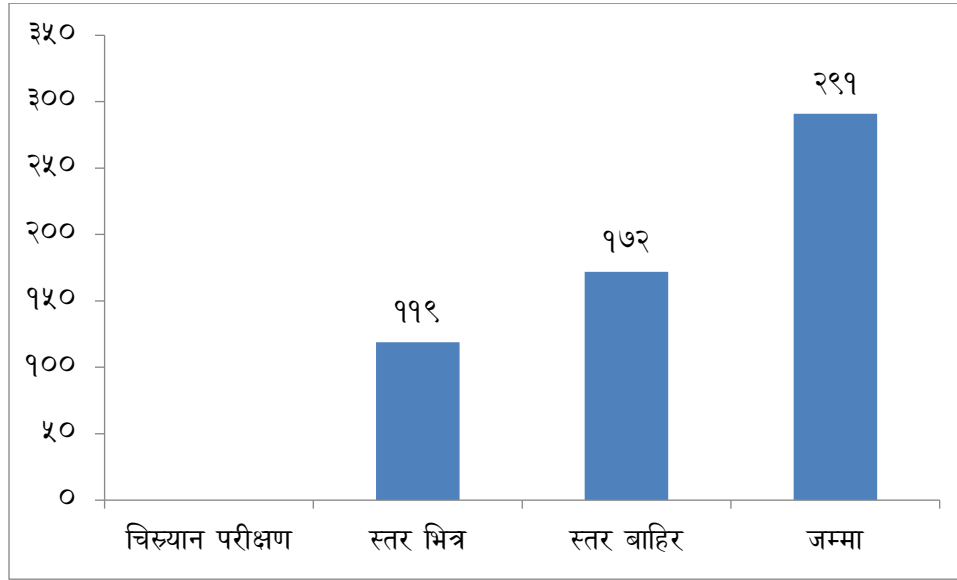
५. आ.व.
२०७९/८०
मा
प्रयोगशालामा
गरिएका बीउ
नमुना
परीक्षणको
तथ्यंकीय
सारांश

१. प्रमाणिकरण तथा यथार्थ संकेतपत्रपद्धतीको आधारमा नमूना परीक्षणको सारांश

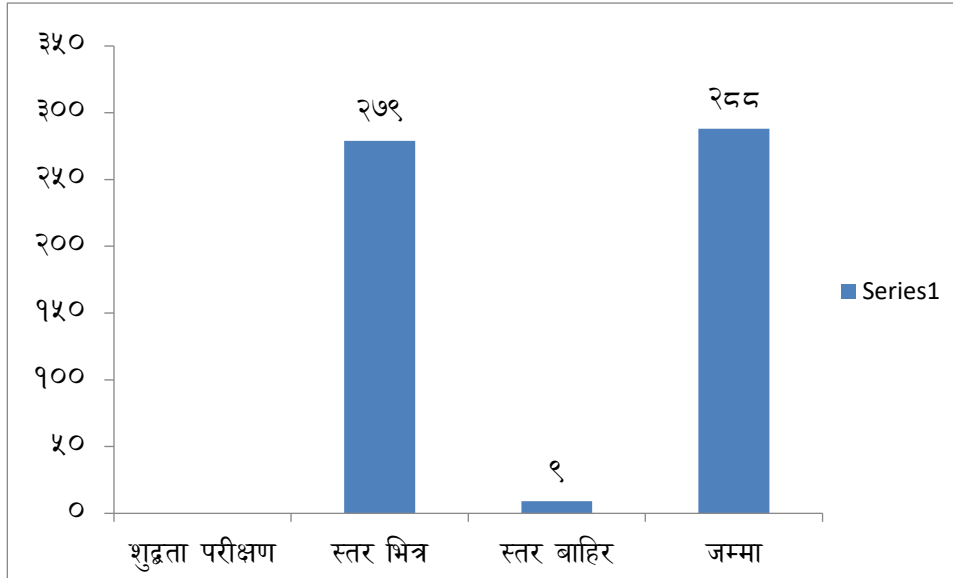
क. (उमारशक्ती परीक्षण)

ख. चिस्यान परीक्षण

ग. शुद्धता परीक्षण

स्रोत: बीउ विजन प्रयोगशाला, गण्डकी प्रदेश

७. आ.ब.२०७९/२०८० को सेवाग्राही सर्वेक्षण

क्र.स.	प्रश्न	क	ख	ग	घ	कैफियत
१	बीउ विजन प्रयोगशाला पोखराबाट बीउ नमूना संकलन, खडाबाली निरीक्षण, बीउ नमूना परिक्षण तथा प्राविधिक सेवाहरु समयमा नै पाउनु भएको छ <	छ	छैन			
		१००	०	०	०	
२	बीउ विजन प्रयोगशाला पोखरा खडाबाली खेत निरीक्षण गोदामघर तथा अन्य निरीक्षण कार्य कतिको प्रभावकारी लागेको छ <	अति प्रभावकारी	प्रभावकारी	ठिकै	झण्डाट दिने खालको	
		५८.३	४१.७	०	०	
३	निरीक्षण गर्ने क्रममा बीउ विजन प्रयोगशालाका प्राविधिकहरुबाट कस्तो किसिमको ब्यवहार पाउनु भएको छ <	अति सहयोगी	सहयोगी	ठिकै	असहयोगी	
		६६.७	७३.३	०	०	
४	बीउ विजन प्रयोगशालाबाट परिक्षणको लागि नमूना लिदा अपनाईएको प्रक्रिया यँहालाई कस्तो लागेकोछ <	उपयुक्त	अनुपयुक्त			
		१००	०	०	०	
५	यस प्रयोगशालाबाट हालसम्म प्राप्त बीउ विश्लेषण नतिजासँग यहाँ सहमत हनुहुन्छ <	छु	छैन			
		१००	०	०	०	
६	यस प्रयोगशालाले प्रदान गर्दै आएको तालिम र प्राविधिक सेवाको गुणस्तर कस्तो छ <	अति उपयोगी	उपयोगी	ठिकै	अनावश्यक	
		४१.७	५८.३	०		

७	यस प्रयोगशालाले बीउको गुणस्तर कायम गर्न खेलेको भूमीकालाई कसरी मूल्याङ्कन गर्नु हुन्छ <	अत्यन्त राम्रो	राम्रो	ठिकै	अनावश्यक	
		६६.७	२५	८.३	०	
८	बीउ विजन प्रयोगशालामा आफुलाई लागेको सेवा सम्बन्धि गुनासोहरु पठाउने गर्नु भएको छ <	छ	छैन			
		२४	६	०	०	
९	यदि छ भने गुनासोको प्रतिक्रिया कति समयमा प्राप्त गर्नु भएको छ <	अति छिटो	छिटो	ढिला	पाउने गरेको छैन	
		८३.३	१६.७	०	०	
१०	बीउ प्रमाणीकरणको सट्टा यथार्थ संकेतपत्र कतिको सहज हुन सक्छ <	अति छिटो	छिटो	ढिला	पाउने गरेको छैन	
		२५	७५			
११	प्रयोगशालाले प्रदान गर्ने प्राविधिक सेवा बाहेक कृषि प्रसार सेवा/ तालिम कतिको प्रभावकारी लागेको छ <	अति प्रभावकारी	प्रभावकारी	ठिकै	झन्झट दिने खालको	
		१००	०	०	०	

१२	यस प्रयोगशालाको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन के सुधार गर्नु पर्ला <	<p>बीउ उत्पादकसँग अझै समन्वय बढाउनु पर्ने ।</p> <p>बीउ उत्पादकलाई प्रत्साहन र उपयोगी हुने खालको तालिम र गोष्ठि संचालन गर्नु पर्ने ।</p> <p>ठिक छ यसलाई कायम गर्दै समय सापेक्षिक प्रभावकारी बनाउदै लैजानु पर्ने ।</p> <p>प्रयोगशालामा प्रविधिक कर्मचारी बढाएर अझै बढी निरीक्षण तथा अनुगमन गरिनु पर्ने ।</p>
----	--	--

स्रोत: बीउ बिजन प्रयोगशाला, गण्डकी प्रदेश

जम्मा १२ वटा फारम (नवलपरासी, तनहू, गोरखा र लम्जुङ्ग) मा भरिएको थियो जस्मा सम्पूर्णबाट सकारात्मक जवाफ आएको पाइयो ।

सकारात्मक: १०० प्रतिशत

९. बीउ बिजनको गुणस्तर नियन्त्रणसँग सम्बन्धित आवश्यक कागजातको ढाचाँ

+ ++ प्रयोग गरिएको बीउको बोरामा लगाइएको प्रमाणीकरणका सबै ट्याग प्रजनन् बीउको हकमा प्रजनन्कर्ताले लगाएको ट्याग, बीउ खरीद गरेको वील/बीउ प्याक गरेको भाँडो।

फार्मको नक्सा र स्थान

बीउ उत्पादकले पालना गर्नु पर्ने कुराहरू

१. नजिकको गाउँ, जाने बाटो तथा नजिकको कुनै घरको ठेगाना दिनु पर्नेछ जहाँ बाली निरीक्षकले आवश्यक विवरण लिन या निरीक्षण प्रतिवेदन छाड्न सकोस् ।
२. पानीको निकास, सिँचाई, कुलो, बाटो, खेत, घर र जग्गाको चौहद्दी देखाउनुहोस् ।
३. कच्ची बाटो, ग्राबेल वा पीच खुलाउनुहोस् ।
४. खेतको नम्बर दिनुहोस् १, २, ३, ।

निवेदन दिने व्यक्ति वा संस्थाको

नाम:

दस्तखत:

ठेगाना:

फोन नं.:

मिति:

बीउ प्रमाणीकरण निकायले भर्नुपर्ने फाराम

१. खेत निरीक्षण गरिएको पटक (खेत निरीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गर्ने)
२. बीउ बाली खेत निरीक्षण गरेको मिति:
३. बीउ विश्लेषण प्रतिवेदन प्रति पेश गर्ने:
४. बीउ प्रमाणीकरण गरेको विवरण:

टद्याग संख्या:

जारी गरिएको मिति:

जारी गर्ने व्यक्ति:

९.३ बीउ बाली खेत निरीक्षण प्रतिवेदन फाराम

पहिलो बीउ बाली खेत निरीक्षण प्रतिवेदन फाराम
(बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४ को अनुसूची-६)

क. बीउ उत्पादकको नाम:
.....	ज. बालीको किसिम र जात:
.....
ख. ठेगाना:
जि.पि.एस.:	झ. बालीको स्तर: मूल/
प्रमाणित/श्रोत/लेबल/उन्नत
ग. बीउ उत्पादन सम्झौता गर्ने संस्था वा
व्यक्तिको नाम:	ञ. बीउको स्रोत:
घ. खेतको ठेगाना:
.....	ट. स्रोत बीउको बोरामा लगाएको सङ्केतपत्र
संख्या:
ड. सम्पूर्ण खेतको क्षेत्रफल:
.....हे./रो./बि.	ठ. बीउको लट संख्या/अरू कुनै निस्सा:
च. निरीक्षण गरेको क्षेत्रफल:
..... हे./रो./बि.	ड. पृथकता दूरी: मिटर
छ. निरीक्षण गरेको खेतको संख्या
(प्लट/ब्लकसमेत):	ढ. सोही खेतमा लगाइएको अघिल्लो बाली र
जात:
	ण. प्रयोग गरेको बीउको परिमाण: के.जी.

निरीक्षण मिति	बालीको अवस्था र दिईएका सुझाव	दस्तखत		कैफियत
		कृषक	निरीक्षक	

बालीको अन्तिम निरीक्षणअघि गरिने निरीक्षणहरूमा नावो, बेजात, स्वेच्छिक बोट बिरुवा, बीउबाट सर्ने रोगको प्रकोपको अवस्था तथा बीउको गुणस्तरलाई प्रभाव पार्ने अन्य कुराहरूलाई समेत ध्यान दिई सुझाव दिनुपर्नेछ।

खेत निरीक्षण गर्ने प्राविधिकको

नाम:

दस्तखत:

कार्यालय:

मिति:

बीउ प्रमाणिकरणका पूर्व शर्तहरू

१. नेपाल सरकारबाट सूचिकृत गरिएका जातहरूको बीउ मात्र प्रमाणिकरण गरिनेछ ।
२. प्रमाणिकरणको लागि उत्पादन गरिएको बीउको श्रोत प्रमाणीत हुनुपर्छ । बीउ उत्पादकले बीउ कहाँबाट किनेको हो, कुन स्तरको बीउ लगाएको हो, बोरामा लागेको ट्याग (संकेतपत्र) जस्ता कुराहरू सुरक्षित राखी बाली निरीक्षकलाई देखाउनुपर्छ ।
३. बीउको शुद्धता कायम रहन दिनको लागि बाली निरीक्षकले दिएको सुझाव अनुसार जस्तै: रोग नियन्त्रण, झारपात उखेल्ने, बेजातको बोटहरू उखेल्ने, अरू जातको बोटहरू उखेल्ने आदि कामहरू अनिवार्य रूपले निरीक्षण पश्चात गरेको हुनुपर्छ ।
४. बीउ उत्पादन गरिने खेतको न्युनतमस्तर पूरा गरेको हुनुपर्छ ।
५. बाली निरीक्षकको परामर्शमा बाली काट्ने तथा भित्र्याउने कार्य गर्नु पर्छ ।

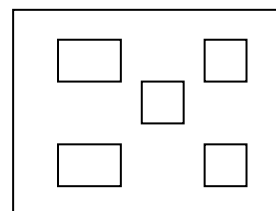
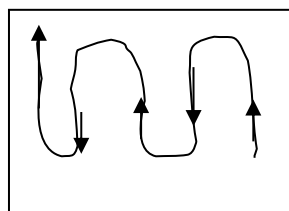
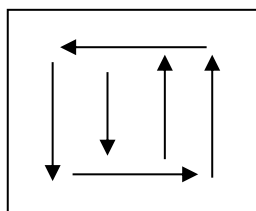
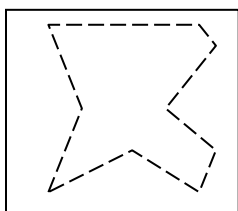
क्षेत्रफल अनुसार न्युनतम आकडा (संख्या) निर्धारण गर्ने

क्र.सं.	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	आंकडा (संख्यामा)
१	२ सम्म	५
२	२ देखि ४	६
३	४ देखि ६	७
४	६ देखि ९	८
५	९ देखि १०	९
६	१० भन्दा बढी	१०

प्रति आंकडामा हुनुपर्ने बोट/बाला संख्या

बाली	प्रति आंकडा बाला/बोट संख्या
लहरा जाने बालीहरू जस्तै फर्सि, काँक्रो, लौका, घिरौला, करेला, खर्बुजा, तर्बुजा आदी	५० बोट
काउली, बन्दा, भण्टा, खुर्सानी मकै, सिमी, बोडी, स्क्वास, मूला, सलगम, रायो, गोलभेडा	१०० बोट
केराउ, चना, तोरी, मेथी, भटमास, मसुरो	५०० बोट
धान, गहुँ, जौ, जै ईत्यादी	१००० बाला वा बोट

खेत निरीक्षण (आकडा) लिदां खेतमा जाने तरिका

बीउ बाली (मकै) को दोश्रो खेत निरीक्षण प्रतिवेदन फाराम
(बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४को अनुसूची-७)

- क. बीउ उत्पादकको नाम: ठेगाना:
- ख. बीउ उत्पादन सम्झौता गर्ने संस्था वा व्यक्तिको नाम:
- ग. खेतको ठेगाना:
- घ. सम्पूर्ण खेतको क्षेत्रफल: हे./रो./बि.
- ङ. निरीक्षण गरेको क्षेत्रफल: हे./रो./बि.
- च. निरीक्षण गरेको खेतको संख्या (प्लट/ब्लकसमेत):
- छ. बालीको किसिम र जात:
- ज. बालीको स्तर: मूल/ प्रमाणित/श्रोत/लेबल/उन्नत बीउको स्रोत:
- झ. स्रोत बीउको बोरामा लगाएको सङ्केतपत्र संख्या:
- ञ. बीउको लट संख्या/अरू कुनै निस्सा: खडा बालीको अवस्था:

विवरण	संख्या प्रति आँकडाँमा												कूल जम्मा	औसत	प्रतिशत		
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२					
निरीक्षण गरेको मकै/ टिओसिन्टेको बोटमा पराग लिनसक्ने बोट																	
परागकण झरिरहेको वा झर्नसक्ने बेजातको बोट																	

- ट. सोही खेतमा लगाइएको अधिल्लो बाली र जात:
द. मकै भाँच्ने (बाली काट्ने) समय (अन्दाजी):
- ठ. निरीक्षण गरेको बालीको अवस्था (स्टेज अफ ग्रोथ):
घ. बीउ उत्पादन (अन्दाजी):मे.टन/हेक्टर
- ड. पृथकता दूरी: मिटर
न. कीराको प्रकोप नाम सहित:
- ढ. समय पृथकता:दिन
प. रोगको प्रकोप नाम सहित:
- ण. बेजातको बोट/धानचमरा: हटाएको/नहटाएको
त. बेजातको मकैको अवस्था (स्टेज अफ ग्रोथ): परागकण झरिसकेको/झरिरहेको/झर्न सक्ने
फ. निरीक्षणबाट सिफारिस गरेको क्षेत्रफल:(हेक्टर)
- थ. प्रति आँकडा लिएको बोटका संख्या (१०० बढीमा नलिएको भए):
ब. निरीक्षणबाट निस्कासित गरेको क्षेत्रफल:(हेक्टर)

निस्कासन गर्नका कारणहरू:

कैफियत:

बाली निरीक्षकको दस्तखत:

बीउ उत्पादकको दस्तखत:

बाली निरीक्षकको नाम:

कार्यालय:

निरीक्षण गरेको मिति:.....

बीउ बालीको अन्तिम खेत निरीक्षण प्रतिवेदन फाराम
(बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४ को अनुसूची-८)

- क. बीउ उत्पादकको नाम: ठेगाना:
- ख. बीउ उत्पादन सम्झौता गर्ने संस्था वा व्यक्तिको नाम:
- ग. खेतको ठेगाना:
- घ. सम्पूर्ण खेतको क्षेत्रफल:हे./रो./बि.
- ङ. निरीक्षण गरेको क्षेत्रफल: हे./रो./बि.
- च. निरीक्षण गरेको खेतको संख्या (प्लट/ब्लकसमेत):
- छ. बालीको किसिम र जात:
- ज. बालीको स्तर: मूल/ प्रमाणित/श्रोत/लेबल/उन्नत बीउको स्रोत:
- झ. स्रोत बीउको बोरामा लगाएको सङ्केतपत्र संख्या:
- ञ. बीउको लट संख्या/अरू कुनै निस्सा:
- ट. प्रयोग गरेको बीउको परिमाण: के.जी. खडा बालीको अवस्था:

विवरण	संख्या प्रति आँकडामा												कूल जम्मा	औसत	प्रतिशत		
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२					
*बेजात वा नाबो																	
**अरू बाली																	
***हानिकारक झारपात (बीउ पाकेको)																	
****बीउबाट फैलिने रोग																	

*नाम सहित:

**नाम सहित:

***नाम सहित:

****नाम सहित:

- ठ. प्रति मिटर वा प्रति पाइला बोट/बालाको संख्या:
- ड. प्रति आँकडा पाइला/बोटको संख्या:
- ढ. सोही खेतमा लगाइएको अघिल्लो बाली र जात: पृथक्ता दुरी (मिटर): बालीको विकासको अवस्था:
- ण. बाली काट्ने समय (अन्दाजी):दिन/हप्ता/बीउ उत्पादन (अन्दाजी):मे.टन/हे.
- त. सिफारिस क्षेत्र:हे./रो.
- थ. सिफारिस बालीको स्तर: मूल/प्रमाणित/श्रोत/लेबल/उन्नत
- द. निष्काशन गरिएको भए निष्काशित क्षेत्रफल: हे./रो.
- ध. निष्काशन गर्नको कारणहरू:
- न. बेजात बढी/अरूबाली बढी/झारपात बढी

कैफियत:

बाली निरीक्षकको दस्तखत:

बीउ उत्पादकको दस्तखत:

बाली निरीक्षकको नाम:

कार्यालय:

निरीक्षण गरेको मिति:.....

पुनः निरीक्षण गर्नुपरेमा मात्र

निरीक्षण गर्नुको कारणः स्तरबाहिर परेको () बेजात () अन्यवाली () झारपात ()
बीउ उत्पादकलाई दिएको सुझावहरूः

विवरण	संख्या प्रति आंकडामा												कूल जम्मा	औसत	प्रतिशत	
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२				
* बेजात वा नाबो (बोट/बाला)																
** अरू वाली (बोट/बाला)																
*** हानिकारक झारपात (बीउ पाकेको)																
**** बीउबाट फैलिने रोग (बोट/बाला)																

* नाम सहितः ** नाम सहितः

*** नाम सहितः **** नाम सहितः.....

पुनः निरीक्षकको प्रतिवेदन () ठीक () बेठीक

बाली निरीक्षकको दस्तखतः नामः

मितिः

९.४. बीउ नमूना परीक्षणको लागि पठाउदा भर्ने बीउ बिजनको नमूना विवरण फाराम
बीउ बिजनको नमूना विवरण फाराम

प्रयोगशालाले भर्ने

अनुरोध नं.

नमूना पठाएको मिति:

परीक्षण नं.

नमूना प्राप्त मिति:

नमूना पठाउनेले भर्ने

बीउको प्रकार/बाली/जात:

सिफारिस क्षेत्र:

बीउको स्तर (☑ चिन्ह लगाउने)

(क) प्रमाणिकरण गरिएको बीउ बिजन र स्तर

☐ प्रजनन् बीउ ☐ मूल बीउ ☐ प्रमाणित बीउ ☐ उन्नत बीउ ☐ अन्य (कुनै भए जनाउने):

(ख) सङ्केतपत्र लगाइएको बीउ बिजन र स्तर

☐ प्रजनन् बीउ ☐ स्रोत बीउ ☐ लेवल बीउ ☐ उन्नत बीउ ☐ अन्य (कुनै भए जनाउने):

परीक्षणको किसिम (☐ चिन्ह लगाउने)

☐ शुद्धता ☐ उमारशक्ति ☐ चिस्यान ☐ स्वास्थ्य ☐ अन्य बालीको बीउको संख्या निर्धारण ☐ १०००

दानाको तौल ☐ अन्य (कुनै भए जनाउने)

यदि बीउ विश्लेषण अत्यन्त जरुरी भए कारण सहित उल्लेख गर्ने:

बीउको लट नं. वा संकेत:

बीउको लटको परिमाण: (के.जी.)

लटमा बोरा वा अन्य भाँडाको संख्या: बोरामा बीउको परिमाण: (के.जी.)

प्राथमिक नमूनाहरूको संख्या:

बीउ उपचारित भए विषादिको नाम: मात्रा: ग्राम प्रति के.जी.

बीउ उत्पादन वर्ष:

नमूना लिएको मिति: नमूना लिएको स्थान:

बीउ बिजन बिक्रेता/संस्थाको नाम: ठेगाना:

नमूना लिने वा पठाउनेको नाम र पद: हस्ताक्षर:

नमूना लिने वा पठाउनेको कार्यालय र ठेगाना:

कैफियत: (यदि केही भएमा उल्लेख गर्ने)

.....

.....

सम्पर्क मोबाईल/टेलिफोन/ईमेल:

९.५. बीउ बिजन प्रयोगशाला, पोखराबाट प्रदान गर्ने सेवा र लाग्ने दस्तुर

क्र. स.	सेवाको प्रकृति	सेवाग्राहीले पुर्‍याउनु पर्ने प्रक्रिया र पेश गर्नुपर्ने कागजात	लाग्ने शुल्क/दस्तुर	लाग्ने समय अवधि	सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवार शाखा	कैफियत
१	बीउ बाली खेत निरीक्षण	बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४ को अनुसूचि ४ अनुसारको पूर्व जानकारी फारम	रु ३२०/- प्रति हेक्टर	खडा बाली अवधि सम्म	प्राविधिक शाखा	
२	सूचित भएका बीउ बिजनहरुको जानकारी उपलब्ध गराउने	निवेदन	निःशुल्क	१ दिन	प्राविधिक शाखा	
३	बीउ उत्पादक, व्यवसायीहरु तथा प्राविधिकहरुलाई बीउ बिजन सम्बन्धी तालिम दिने	सहभागीहरुको विवरण सहित तालिमको माग गरिएको निवेदन	निःशुल्क	वार्षिक कार्यक्रम अनुसार	प्राविधिक शाखा	
४	बीउमा संकेत पत्र (ट्याग) जारी गर्ने	बीउ बिजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४ अनुसार बीउ बाली खेत निरीक्षण गरेको	रु १००/- प्रति मे टन	बीउ तयार भए पछि	प्राविधिक शाखा	

क्र. स.	सेवाको प्रकृति	सेवाप्राहीले पुर्‍याउनु पर्ने प्रक्रिया र पेश गर्नुपर्ने कागजात	लाग्ने शुल्क/दस्तुर	लाग्ने समय अवधि	सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवार शाखा	कैफियत
		फाराम र बीउ परीक्षण प्रतिवेदन				
५	बीउ परीक्षणको लागि बीउ नमुना संकलन गर्ने	निवेदन	रु २१५/- प्रति नमूना	७ दिन	प्राविधिक शाखा	
६	बीउ बिजन परीक्षण	बीउ बिजनको नमुना संकलन कार्याविधि, २०७३ को अनुसूचि ३ अनुसारको नमूना विवरण फारम सहित निवेदन र बीउ नमूना	प्रति नमूना		प्राविधिक शाखा	
	<ul style="list-style-type: none"> सम्पूर्ण परीक्षण (उमारशक्ति, भौतिक शुद्धता र चिस्यान) 		रु ५६५/-	३० दिन		
	<ul style="list-style-type: none"> उमारशक्ति परीक्षण 		रु २३०/-	३० दिन		
	<ul style="list-style-type: none"> शुद्धता परीक्षण 		रु १८०/-	७ दिन		
	<ul style="list-style-type: none"> चिस्यान परीक्षण 		रु १५५/-	३ दिन		
	<ul style="list-style-type: none"> जीवितपना परीक्षण 		रु २९०/-	७ दिन		
	<ul style="list-style-type: none"> ओजस परीक्षण 		रु २५०/-	७ दिन		

क्र. स.	सेवाको प्रकृति	सेवाग्राहीले पुर्‍याउनु पर्ने प्रक्रिया र पेश गर्नुपर्ने कागजात	लाग्ने शुल्क/दस्तुर	लाग्ने समय अवधि	सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवार शाखा	कैफियत
	<ul style="list-style-type: none"> बीउ स्वास्थ्य परीक्षण 		रु ३५०/-	३० दिन		
	<ul style="list-style-type: none"> १००० वा १०० दाना तौल परीक्षण 		रु ११०/-	२ दिन		
७	प्रकाशन सामग्री उपलब्ध गराउने	निवेदन	निशुल्क वा तोकिएको मूल्य अनुसार	मौज्दातमा भए तत्काल	प्रशासन शाखा	

१०. प्रमुख बालीको विभिन्न अवस्थामा गरिने बाली निरीक्षणको न्यूनतम संख्या

क्र.सं.	बाली	निरीक्षण संख्या/पटक	निरीक्षणको अवस्था
१	धान, गहुँ र जौ	२	क. पहिलो बाला निस्कने बेला वा बाला निस्की सकेपछि ख. दोस्रो बाली पाकिसकेपछि तर काट्नु अघि वा भौतिक परिपक्वता पछि
२	मकै	५	क. पहिलो धान चमरा आउनु अघि ख. दोस्रो धान चमरा पुर्णरूपले निस्की सकेपछि ग. तेस्रो परागसेचन हुनु बेलामा घ. चौथो घोगा लागि सकेपछि तथा ङ. पांचौ घोगा छनौट गर्ने बेलामा
३	तोरी र रायो	२	क. पहिलो फुल फुल्ने बेला वा फुल्नु अघि ख. दोस्रो कोसा लागेदेखि पाक्ने समयसम्म
४	बदाम	२	क. पहिलो फुल फुल्ने बेला वा फुल्नु अघि ख. दोस्रो कोसा लागेदेखि पाक्ने समयसम्म
५	भट्टमास	२	क. पहिलो फुल फुल्ने बेला वा फुल्नु अघि ख. दोस्रो कोसा टिप्नुअघि पात सबै झरिसकेपछि
६	मूसुरो, बोडी	२	क. पहिलो फुल फुल्ने बेला वा फुल्नु अघि ख. दोस्रो कोसा लागेदेखि पाक्ने समयसम्म
७	खेसरी, चना, रहर, कालो दाल, मूंग,	२	क. पहिलो फुल फुल्ने बेला वा फुल्नु अघि ख. दोस्रो कोसा लागेदेखि पाक्ने समयसम्म
८	जूट	३	क. पहिलो फुल फुल्नु अघि ख. दोस्रो फुल फुलेर कोसा लागिसके पछि ग. बाली काट्नु अघि
९	केराउ	२	क. पहिलो फुल फुल्नु अघि ख. दोस्रो फुल फुलेर कोसा लागिसके पछि

क्र.सं.	बाली	निरीक्षण संख्या/पटक	निरीक्षणको अवस्था
१०	कपास	२	क. पहिलो फुल फुल्नु अघि ख. दोस्रो फुल फुले देखि कपासको पोका नखुलेसम्म
११	तील	४	क. पहिलो फुल फुल्नु अघि ख. दोस्रो फुल फुलेको अवस्थामा ग. कोसा पाकेर काट्नु अघि
१२	कोदो	२	क. पहिलो फुल फुल्नु अघि ख. दोस्रो बाली पुणरुपले पाकिसके पछि
१३	सुर्यमुखी	३	क. पहिलो फुल फुल्नु अघि ख. दोस्रो फुल फुलिरहेको अवस्थामा ग. बीउ पाकिसकेपछि
१४	करेला, लौका, घिरौला, कांक्रो र समर स्ववास	३	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो फुल फुलिरहेको, फल लागिरहेको बेलामा र ग. तेस्रो जब फल पुर्ण परिपक्व भईसकेपछि
१५	तर्बुजा र खर्बुजा	३	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो फुल फुलिरहेको फल लागिरहेको बेलामा र ग. तेस्रो फल परिपक्व भईसकेपछि
१६	भडे खूर्सानी र पिरो खूर्सानी	३	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो पुर्ण फुल फुलिरहेको बेलामा र ग. तेस्रो फल परिपक्व भईसकेपछि
१७	भेण्टा	३	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो फल लाग्नुभन्दा अगावै र ग. तेस्रो फल परिपक्व भईसकेपछि
१८	रामतोरिया	३	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो पूर्ण फुल फुलिरहेको बेलामा र ग. तेस्रो फल परिपक्व भईसकेपछि

क्र.सं.	बाली	निरीक्षण संख्या/पटक	निरीक्षणको अवस्था
१९	गोलभेडा	३	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो पुर्ण फुल फुलिरहेको बेलामा र फल लाग्नूभन्दा अगावै र ग. तेस्रो बाली पाकीसके पछि
२०	लट्टेसाग	२	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो फुल फुलिरहेको बेलामा
२१	तनेबोडी	३	क. पहिलो वृद्धि विकास भईरहेको बेलामा ख. दोस्रो फुल फुलिरहेको बेला र फल लागिरहेको बेलामा र ग. तेस्रो बाली कटानी हुनु अगाडी
२२	मेथी	२	क. पहिलो फुल फुल्ने भन्दा अगावै ख. दोस्रो फुल फुलिरहेको बेलामा तथा फल लागिरहेको बेलामा
२३	जिरीको साग	३	क. कोपीनिस्कनु अगाडी पुर्ण वृद्धि अवस्थामा ख. कोपी निस्केपछि ग. फुल फुल्ने अवस्थामा
२४	पालुङ्गो	२	क. फुल फुल्ने अगाडी ख. फुल फुलिसकेपछि
२५	बन्दा	३	क. कोपीनिस्कनु अगाडी ख. कोपी निस्के पछि ग. फुल फुले पछि
२६	काउली	३	क. कोपी निस्केको शुरुको अवस्थामा ख. पुर्ण रुपमा कोपी बनेपछि ग. फुल फुलेपछि
२७	चाइनिज बन्दा		क. शुरुको पात निस्कने अवस्थामा ख. पुर्ण रुपमा कोपी बनेपछि

क्र.सं.	बाली	निरीक्षण संख्या/पटक	निरीक्षणको अवस्था
			ग. फुल फुल्ने अवस्थामा
२८	ग्यांठकोबी	३	क. पहिलो ग्यांठ बन्ने अवस्थामा ख. पूर्ण ग्यांठ बनेपछि ग. फुल फुल्ने अवस्थामा
२९	प्याज	५	क. गानो उखेलेर बेरङ्ग र रोगी गानोको छनौट गरी रोपे पछिको अवस्थामा ख. फुल फुल्नू अगाडी ग. फुल फुल्ने अवस्थामा घ. छिप्पिने अवस्थामा
३०	गाजर	४	क. जरा उखेलेर पूनः गाडेपछि ख. फुल फुल्नू अगाडी ग. फुल फुल्ने अवस्थामा घ. छिप्पिने अवस्थामा
३१	मूला	३	क. बीउ छरेको २०-३० दिनपछि ख. जरा उखेलेर पूनः रोपीसके पछि ग. फुल फुल्ने अवस्थामा
३२	सलगम	३	क. बीउ छरेको २०-४० दिनपछि ख. जरा उखेलेर पूनः रोपी सकेपछि ग. फुल फुल्ने अवस्थामा
३३	रायो साग	३	क. बेर्ना सारेको २०-३० दिनपछि ख. फुल फुल्नू अगाडी ग. फुल फुल्ने अवस्थामा
३४	स्वीसचार्ड	३	क. पात निस्केको अवस्थामा ख. फुल फुल्नू अगाडी ग. फुल फुल्ने अवस्थामा

११. खेतमा बीउ बालीको न्युनतम स्तरको मापदण्ड

क. अन्नवाली

क्र. सं.	बाली			बीउ बालीको न्युनतम स्तर						
	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	न्युनतम पृथकतादुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बोट प्रतिशतमा		अधिकतम रोगी बोट प्रतिशतमा		निषेधित रोग
				मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	
क	खाद्यान्न बाली									
१	धान	Paddy/ Rice	<i>Orzo sativa L.</i>	३	३	०.०५	०.२०	०.२०	०.५०	नेकब्लाष्ट
२	गहुँ	Wheat	<i>Triticum spp.</i>	३	३	०.०५	०.३०	०.१०	०.५०	कालोपोके
				१५०	१५०	कालोपोके लागेको भएमा				
३	मकै	Maize	<i>Zea mays L.</i>	३००	२००	१	२			
४	कोदो	Finger Millet	<i>Eleusine coracana (L.) Gaertn</i>	५	५	०.१०	०.२०			
५	जौ र उवा	Barley & Naked Barley	<i>Hordeum vulgare Linn.</i>	३	३	०.०५	०.०३	०.१०	०.५०	कालोपोके
				१५०	१५०	कालोपोके लागेको भएमा				
ख	तेलहन बाली									
६	तोरी र सस्यु	Mustard & Rape Seed	<i>Brassica spp.</i>	५०	२५	०.१०	०.५०	०.२०	०.२०	स्क्लेरोटीनिया
७	रायो	Rape Seed	<i>Brassica spp.</i>	३००	२००	०.१०	०.५०	०.२०	०.५०	अल्टरनेरिया लिफ स्पट
८	बदाम	Groundnut	<i>Arachis hypogaea L.</i>	३	३	०.१०	०.२०			
९	भटमास	Soyabean	<i>Glycine max Merr</i>	३	३	०.१०	०.५०	०.१०	०.५०	एन्थ्राकनोज

क्र. सं.	बाली			बीउ बालीको न्युनतम स्तर						
	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	न्युनतम पृथकतादुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बोट प्रतिशतमा		अधिकतम रोगी बोट प्रतिशतमा		निषेधित रोग
				मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	
ग	दलहन									
१०	चना	Chick pea	<i>Cicer arietinum (L.)</i>	१०	५	०.१०	०.२०	०.१०	०.५०	फ्यूजारियम विल्ट
११	मुसुरो	Lentil	<i>Lens culinaris Medic</i>	१०	५	०.१०	०.२०			
१२	मास	Blackgram	<i>Vigna mungo (L.) Hepper</i>	१०	५	०.१०	०.२०			
१३	बोडी	Cowpea	<i>Vigna unguiculata (L.) Walp.</i>	१०	५	०.१०	०.२०	०.१०	०.५०	एन्थ्राक्नोज, बीन मोज्याक भाईरस
१४	मुङ्ग	Mung bean	<i>Phaseolus radiatus (L.) Wilczek</i>	१०	५	०.१०	०.२०			
१५	रहर	Pigeonpea /Arhar	<i>Cajanus cajan L.Millsp.</i>	२००	१००	०.१०	०.२०			
घ	रेशा बाली									
१६	जुट	Jute	<i>Corchorus spp.</i>	५०	२५	०.५०	१			
१७	कपास	Cotton	<i>Gossypium spp.</i>	५०	२५	०.१०	०.२०			

ख. तरकारी बाली

क्र. सं.	बाली			बीउ बालीको न्युनतम स्तर						
	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	न्युनतम पृथकता दुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बोट (प्रतिशतमा)		अधिकतम रोगी बोट (प्रतिशतमा)		निषेधित रोग
				मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	
१	तने बोडी	Asparagus bean	<i>Vigna sesquipedalis</i>	५०	२५	०.१०	०.५०	०.१०	०.२०	बीन कमन मोज्याक भाइरस, एन्थ्राकनोज
२	पालुङ्गो र कांडे पालुङ्गो	Spinach & Beet spinach	<i>Spinacia oleracea & Beta vulgaris var. flavescens</i>	१६००	१०००	०.१०	०.२०			
३	करेला	Bitter gourd	<i>Momordica charantia</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	मोज्याक भाइरस
४	रायोसाग	Broad leaf mustard	<i>Brassica juncea</i>	१६००	१०००	०.१०	०.५०	०.२०	०.५०	कोषामा लागेको अल्टरनेरिया

क्र. सं.	बाली			बीउ बालीको न्युनतम स्तर						
	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	न्युनतम पृथकता दुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बोट (प्रतिशतमा)		अधिकतम रोगी बोट (प्रतिशतमा)		निषेधित रोग
				मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	
५	घ्यू सिमी र झांगेसिमी	Bushbean & Polebean	<i>Phaseolus vulgaris</i>	५०	२५	०.१०	०.५०	०.१०	०.२० ०.५०	बीन कमन मोजाइक भाइरस, एन्थ्राकनोज
६	बन्दा	Cabbage	<i>Brassica oleracea var. capitata</i>	१६००	१०००	०.१०	०.२०	०.१०	०.५०	कोषामा लागेको अल्टरनेरिया लिफ स्पट ब्ल्याक रट
७	भेडे खुर्सानी	Capsicum	<i>Capsicum annum</i>	४००	२००	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	फलमा लागेको ब्याक्टेरियल लिफ स्पट, एन्थ्राकनोज
८	गाजर	Carrot	<i>Daucus carota</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०			

क्र. सं.	बाली			बीउ बालीको न्युनतम स्तर						
	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	न्युनतम पृथकता दुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बोट (प्रतिशतमा)		अधिकतम रोगी बोट (प्रतिशतमा)		निषेधित रोग
				मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	
९	काउली	Cauliflower	<i>Brassica oleracea var. botrytis</i>	१६००	१०००	०.१०	०.२०	०.१०	०.५०	कोषामा लागेको अल्टरनेरीया लीफ स्पट बल्याक रट
१०	खूर्सानी (पिरो)	Chilli/Hot pepper	<i>Capsicum frutescens</i>	४००	२००	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	ब्याक्टेरियल लिफ स्पट
								०.२०	०.५०	एन्थ्रानोज
११	कौँक्रो	Cucumber	<i>Cucumis sativus</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	मोज्याक
१२	भेण्टा	Brinjal/Egg Plant	<i>Solanum melongena</i>	४००	२००	०.१०	०.२०	०.२०	०.५०	फलमा लागेको फोमोप्सीस बलाइट
१३	मेथी	Fenugreek	<i>Trigonella corniculata</i>	१०	५	०.१०	०.२०			
१४	रामतोरिया	Okra	<i>Abelmoschus esculentum</i>	४००	२००	०.१०	०.२०			

क्र. सं.	बाली			बीउ बालीको न्युनतम स्तर						
	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	न्युनतम पृथकता दुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बोट (प्रतिशतमा)		अधिकतम रोगी बोट (प्रतिशतमा)		निषेधित रोग
				मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	
१५	प्याज	Onion	<i>Allium cepa</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०	०.२०	०.५०	पर्पल ब्लच
१६	केराउ	Pea	<i>Pisium sativa var arvense</i>	१०	५	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	मोज्याक भाइरस
१७	मूला	Radish	<i>Raphanus sativus</i>	१६००	१०००	०.१०	०.२०	०.१०	०.५०	कोषामा लागेको अल्टरनेरीया लीफ स्पट
								०.१०	०.२०	ब्याक रट
१८	घिरौला	Sponge gourd	<i>Luffa cylindrica</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०			
१९	फर्सी	Summaer squash	<i>Cucurbita pepo</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	मोजाइक भाइरस
२०	स्वीसचार्ड	Swisschard	<i>Beta vulgaris var. cicla</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०			
२१	गोलभेडा	Tomato	<i>Lycopersicon esculatum</i>	५०	२५	०.१०	०.२०	०.२०	०.५०	टोमटो मोज्याक भाइरस, फलमा

क्र. सं.	बाली			बीउ बालीको न्युनतम स्तर						
	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	न्युनतम पृथकता दुरी (मिटरमा)		अधिकतम बेजातको बोट (प्रतिशतमा)		अधिकतम रोगी बोट (प्रतिशतमा)		निषेधित रोग
				मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	मूल	प्रमाणित	
										लागेको ब्याक्टेरियल लिफ स्पट, अर्ली ब्लाइट
२२	सलगम	Turnip	<i>Brassica rapa</i>	१६००	१०००	०.१०	०.२०	०.१०	०.२०	ब्याक रट कोषामा लागेको अल्टरनेरीया लिफ स्पट
२३	तर्बुजा	Water melon	<i>Citrullus lanatus</i>	१०००	५००	०.१०	०.२०			

१२. जातीय विकास सम्बर्द्धन एवम् मूल बीउ उत्पादन सम्बन्धी सूचना

राष्ट्रिय बीउ विजन समितिको सचिबालयले

मिति २०६२/०८/०४ को गोरखापत्रमा प्रकाशन गरेको सूचनामा आधारित

राष्ट्रिय बीउ विजन नीति २०५६ अनुसार निजी तथा गैर सरकारीस्तरबाट समेत जातीय विकास सम्बर्द्धन एवम् मूल बीउ उत्पादन गराईने व्यवस्थाका लागि राष्ट्रिय बीउ विजन समितिको मिति २०६०/०५/१९ को निर्णय अनुसार तपसिल बमोजिमको पूर्वाधार र शर्तहरू तोकेको व्यहोरा जानकारीका लागि सूचित गरिन्छ।

जातीय विकास तथा सम्बर्द्धन गर्न हुनु पर्ने आवश्यक न्यूनतम पूर्वाधारहरू:

१. अनुसन्धानका लागि अनिवार्य रूपमा आफ्नो वा ठेक्का (लिज) बाट लिईएका आवश्यक जग्गा।
२. कम्तीमा एम.एस्सी. (एजी) स्तरको प्रजनक (ब्रीडर)
३. एम.एस्सी. स्तरको बीउ प्रविधि विज्ञ।
४. वि.एस्सी स्तरको जनशक्ति, बाली अनुसार छुट्टाछुट्टै।
५. अन्य जनशक्ति आवश्यकता अनुसार (तलत□ज-छ्त्रगत्रमतत्रथकचक्ष □ङ्क□)।
६. बीउ भण्डार आवश्यकता अनुसार।
७. अन्य आवश्यक उपकरणहरू।

पालना गर्नु पर्ने न्यूनतम शर्तहरू:

१. जातीय विकासको योजना तर्जुमा अनिवार्य रूपमा राष्ट्रिय बीउ विजन समितिमा पेश गर्नु पर्ने।
२. सम्बन्धित निकायहरूबाट आवश्यकता अनुसार दिईने निर्देशन/सुझावहरूको पालना गर्नु पर्ने।

निजी र गैर सरकारी स्तरमा मूल बीउ उत्पादन गर्न हुनु पर्ने न्यूनतम आवश्यक पूर्वाधारहरू:

१. बीउ बृद्धि गर्ने परिमाणको आधारमा व्यक्ति/समूह/संस्था/कम्पनीले आफ्नो वा ठेक्का (लिज) बाट लिईएको आवश्यक जग्गा।
२. कम्तीमा एकजना कृषि स्नातक (बीउ उत्पादन गर्ने प्रविधि तालिम प्राप्त गरेको)।
३. कम्तीमा एकजना बीउ उत्पादन गर्ने प्रविधिको तालिम प्राप्त प्राविधिक (प्रा.स.सरह)।
४. बीउ बाली थन्क्याउने सेड।
५. दाउनी गर्न खलो (रूभचङ्गभत्रथज दृतद्वद्वच)।
६. उचित क्षमताको बीउ भण्डार गर्ने गोदामको व्यवस्था।

७. बीउ प्रशोधन गर्ने उपकरण वा उपयुक्त औजार ।
८. बीउ उपचार गर्ने उपकरण ।
९. बोरा सिउने यन्त्र/सिलर ।
१०. जलांश जांच गर्ने उपकरण ।
११. फ्युमीगेशन गर्न फ्युमीगेशन सिट वा अन्य सामग्री आवश्यकता अनुसार ।
१२. काठको पिरका (पैलेट) आवश्यकताअनुसार ।
१३. आफ्नो कम्पनी वा सूमहको लोगो राखिएको लेबल लगाएको बोरा/प्याकेजिङ्ग सामग्री ।

पालना गर्नु पर्ने न्युनतम शर्तहरू:

१. आधिकारीक निकायबाट बीउ प्रमाणित गराउनुपर्ने र अन्य कुराको हकमा निर्देशिका, नियमावली पालना गर्नुपर्ने ।
२. मूलबीउ उत्पादन गर्नका लागि सूचित गरिएको जातहरूको मात्र मूल बीउ उत्पादन गर्न पाउने ।
३. मूलबीउ उत्पादनका लागि प्रजनन् बीउको माग कम्तीमा तीन वर्ष अगाडि नै गर्नुपर्ने ।
४. मूलबीउ उपचारीत हुनु पर्ने ।
५. बिक्रि वितरण गर्दा संकेतपत्र (ट्याग) अनिवार्य रूपमा भएको हुनुपर्ने ।

१३. मूल/श्रोत बीउ उत्पादन गर्नको लागि अनुमतिपत्रको ढाँचा

मिति:

बिषय: मूल/श्रोत बीउ उत्पादन गर्नको लागि अनुमतिपत्र पाउं ।

श्री प्रमुखज्यू,

बीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र, हरिहरभवन ।

मलाई/हामीलाई निजी क्षेत्रमा बीउ विजन उत्पादन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७३ को दफा ५.१ मा उल्लेख भए बमोजिम मूल/श्रोत बीउ उत्पादन गर्ने इच्छा भएकोले सो कार्य गर्न अनुमतिपत्र पाउँ भनी तोकिएको कागजात थान साथ आफुसंग भएको जनशक्ति तथा पूर्वाधारको विवरण सहित यो निवेदन पेश गरेको छु/गरेका छौं ।

निवेदकको विवरण:

१. व्यक्ति/कम्पनी/संस्था/समूहको नाम:

ठेगाना:

फोन नं.:

इमेल:

२. मूल/श्रोत बीउ उत्पादन गर्ने स्थान:

३. बीउ विजनको अलावा गर्ने अन्य व्यवसाय (यदि भए):

संलग्न कागजातहरू

१. सरकारी दस्तुर बुझाएको प्रमाण (बैंक भौचर वा नगदी रसिद)

२. आफ्नो वा ठेक्का (लिज) मा लिइएको जग्गाको विवरण

३. अनुसूचि १ मा उल्लेख भए अनुसारको जनशक्ति कार्यरत रहेको विवरण:

क्र.सं.	पद	कर्मचारीको संख्या	शैक्षिक योग्यता	लिएको तालिम	कैफियत
१					
२					
३					
	जम्मा				

४. बीउ भण्डारण गर्न सक्ने क्षमता सम्बन्धी विवरण
५. आफूसंग भएको बीउ उत्पादन तथा प्रशोधनमा प्रयोग हुने उपकरणको विवरण (सूचना अनुसार)
औजार उपकरण हुनु अनिवार्य छ ।

निवेदकको हस्ताक्षर:

निवेदकको नाम:

पद (यदि कम्पनी तथा संघ संस्था भएमा):

नागरिकता नं र जिल्ला:

फोन नं:

मिति:

.....
कार्यालय प्रयोजनका लागि

निवेदन प्राप्त मिति:

निर्णय र निर्णय मिति:

१४. लट बनाउने तरिका

बीउको लट

बीउको लट भौतिक रूपमा समान र अरु गुणस्तरमा एकरूपता भएको बीउको परिमाणालाई एक लटमा लिन सकिन्छ र यसलाई संकेतबाट छुट्याउन सकिन्छ ।

लट बनाउदा निम्न कुराहरुमा ध्यान पुर्‍याउनु पर्दछ ।

- एउटै बीउ उत्पादक
- समान जलवायु र समयमा उत्पादन गरेको ।
- बाली, जात र स्तर समान भएको
- समान भौतिक गुण र चिस्यान भएको ।
- बीउको उमारशक्ति ५ प्रतिशत भन्दा फरक नभएको ।

बीउको एउटा लटलाई अन्य लटसंग छुट्याउन विशेष प्रकारको संकेत नम्बर वा लट नम्बर दिनु पर्छ । लट नम्बर राख्ने विधि तल वर्णन गरिएको छ ।

लटको संकेत संख्या राख्ने विधि

वै ७९-त-६०-०३ लट नम्बरको चार भाग हुन्छ ।

पहिलो भाग

यस भागले महिना र वर्षको सांकेतिक शब्द र अंकलाई जनाउँछ । उक्त समयमा सम्बन्धित बाली काटिएको भन्ने बुझिन्छ । महिनाको सानो रूप असार बाहेक अरु महिनाको शुरुको एक अक्षर हुन्छ भने असारको “असा” भनी जनाउने छ । वर्षको अन्तिम दूई अंकले वर्ष भनी जनाउने छ । जस्तै ७९ भन्नाले २०७९ भन्ने जनाउँछ । महिनाको सानोरूप निम्न अनुसार हुन्छ ।

महिना	सानो रूप	महिना	सानो रूप
वैशाख	वै	कार्तिक	का
जेष्ठ	जे	मंसिर	मं
असार	असा	पुष	पु
श्रावण	श्रा	माघ	मा
भाद्र	भा	फाल्गुण	फा
असोज	अ	चैत्र	चै

दोश्रो भाग

महिना र वर्ष पछिको अक्षरले उत्पादन भएको जिल्लालाई जनाउनेछ । यस अक्षरमा कुनै जिल्लाको अक्षर लिईएको छ र कुनैको जिल्लाको पूरै नाम नै राखिएको हुनेछ । जुन तपसिल बमोजिम हुनेछ ।

जिल्ला	सानोरुप	जिल्ला	सानोरुप
ताप्लेजुङ्ग	ता	सोलुखुम्बु	सो
इलाम	इ	खोटाङ्ग	खो
संखुवासभा	सं	ओखलढुङ्गा	ओ
तेह्रथुम	ते	उदयपुर	उ
पाँचथर	पां	सप्तरी	सप्त
झापा	झा	सिरहा	सिर
पाल्पा	पा	दोलखा	दो
गुल्मी	गु	रामेछाप	रा
धनकुटा	धन	सिन्धुली	सिन्धूली
भोजपुर	भो	महोत्तरी	महो
सुनसरी	सुन्स	सर्लाही	सर्ला
मोरङ्ग	मो	धनुषा	ध
रसुवा	र	नुवाकोट	नु
सिन्धुपाल्चोक	सि	भक्तपुर	भ
काठमाण्डौं	काठ	ललितपुर	ललि
बारा	बारा	धादिङ्ग	धा
अर्घाखाँची	अर्घा	पर्सा	पर्सा
कपिलबस्तु	क	नवलपरासी	नव
दाङ्ग	दाङ्ग	रुकुम	रुकु
दैलेख	दै	सल्यान	सल्या
बाँके	बां	सुर्खेत	सुर्खे
मुगु	मूगु	बर्दिया	बर्दि
हुम्ला	हु	कालीकोट	काली
अछाम	अछा	बझांग	बझा
दार्चुला	दार्चु	बाजुरा	बाजु
गोरखा	गो	डडेलधूरा	ड
तनहुँ	त	मनाङ्ग	मना

बैतडी	बै	लमजुङ्ग	लम
बाग्लुङ्ग	बाग	कंचनपुर	कं
म्याग्दी	म्या	काभ्रेपलाञ्चोक	काभ्रे
चितवन	चि	मकवानपुर	मक
रुपन्देही	रुप	रोल्पा	रो
प्यूठान	प्यू	जाजरकोट	जा
डोल्पा	डोल्पा	जुम्ला	जु
डोटी	डोटी	कैलाली	कै
रौतहट	रौ	कास्की	कास्की
स्याङ्गजा	स्या	पर्वत	पर्व
मुस्ताङ्ग	मुस्ता		

तेश्रो भाग

तेश्रो भागको अंकले बीउ प्रशोधन र संकेतपत्र लगाएको कारखाना वा स्थानलाई जनाउनेछ जुन निम्न अनुसार हुनेछ।

बीउ प्रशोधन कारखाना नम्बर

सि.नं.	बीउ विजन प्रशोधन कारखानाको नाम	जिल्ला	कारखाना नं.
१	बीउ विजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	सुनसरी	१
२	बीउ विजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	धनुषा	२
३	बीउ विजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	मकवानपुर	३
४	बीउ विजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	रुपन्देही	४
५	बीउ विजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	बाँके	५
६	बीउ विजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	दाङ्ग	६
७	बीउ विजन कम्पनी प्रशोधन कारखाना	कैलाली	७
८	क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र	सुनसरी	८
९	क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र	बारा	९
१०	राष्ट्रिय मकैँ बाली अनुसन्धान केन्द्र	चितवन	१०
११	राष्ट्रिय गहुँ बाली अनुसन्धान केन्द्र	रुपन्देही	११

सि.नं.	बीउ बिजन प्रशोधन कारखानाको नाम	जिल्ला	कारखाना नं.
१२	बाली विज्ञान महाशाखा नार्क	ललितपुर	१२
१३	लुम्बिनी सिड कम्पनी	रुपन्देही	१३
१४	राष्ट्रिय बीउ बिजन कम्पनी	पर्सा	१४
१५	क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र	कास्की	१५
१६	बीउ एग्रो प्रशोधन कारखाना	चितवन	१६
१७	बीउ प्रशोधन कारखाना	चितवन	१७
१८	राष्ट्रिय धान बाली अनुसन्धान कार्यक्रम	धनुषा	१८
१९	राष्ट्रिय कोशे बाली अनुसन्धान कार्यक्रम	चितवन	१९
२०	साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लि.	मकवानपुर	२०
२१	बिज वृद्धि कृषक समूह	चितवन	२१
२२	मल्ल बीज सप्लायर्स	चितवन	२२
२३	सिप्रेड बीउ प्रशोधन कारखाना	ललितपुर	२३
२४	सामुहिक बिजवृद्धि कृषक समूह	रौतहट	२४
२५	मनोज ईन्टरनेशनल	पर्सा	२५
२६	एभरेष्ट सीड कम्पनी	ललितपुर	२६
२७	यूनिक बीउ उद्योग	कैलाली	२७
२८	पहाडी बाली अनुसन्धान कार्यक्रम	दोलखा	२८
२९	कालिका सीड कम्पनी प्रा.लि.	रुपन्देही	२९
३०	उन्नत बिज वृद्धि कृषक समूह	चितवन	३०
३१	पञ्चशक्ति बीउ उद्योग कम्पनी प्रा.लि.	कैलाली	३१
३२	ईन्टरनेशनल एग्रो सीड कम्पनी प्रा.लि	कपिलवस्तु	३२
३३	सियान सीड सर्भिस सेन्टर	काठमाण्डौ	३३
३४	यूनिभर्सल सीड कम्पनी प्रा.लि.	रुपन्देही	३४

सि.नं.	बीउ बिजन प्रशोधन कारखानाको नाम	जिल्ला	कारखाना नं.
३५	न्यू श्रीराम बिजवृद्धि मल्टीप्रपोज क.प्रा.लि	चितवन	३५
३६	अन्नपूर्णा बीउ उत्पादक कृषि स.सं.लि.	रुपन्देही	३६
३७	क्षेत्रीय बीउ बिजन प्रयोगशाला	कंचनपुर	३७
३८	अपि हिमालय एग्रो एण्ड लाईभस्टक क.प्रा.लि	कैलाली	३८
३९	साईपल बीज वृद्धि कम्पनी प्रा.लि	चितवन	३९
४०	श्री ग्लोबल एग्रोटेक नेपाल प्रा.लि	बाँके	४०
४१	नेपाल एग्रीसिडस् एण्ड ईन्पुटस क.प्रा.लि	चितवन	४१
४२	बिकास सिड कम्पनी प्रा.लि	कपिलवस्तु	४२
४३	मुस्कान सिड कम्पनी प्रा.लि	कपिलवस्तु	४३
४४	कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविधालय	चितवन	४४
४५	पवित्र बीउ उद्योग	सुर्खेत	४५
४६	श्री ओमश्री बीजवृद्धि कम्पनी प्रा.लि	चितवन	४६
४७	बीज वृद्धि कृषक सहकारी संस्था लि.	कैलाली	४७
४८	चित्रवन ईन्भेष्टमेन्ट प्रा.लि.	बाँके	४८
४९	नमूना कृषक बहुउदेशीय सहकारी संस्था लि	कैलाली	४९
५०	जनसेवा बहुमुखी सहकारी संस्था लि., गजेहाडा,	कपिलवस्तु	५०
५१	सिम्रिक कृषि सहकारी संस्था लि., मोतीपुर,	रुपन्देही	५१
५२	उज्यालो बहुउदेशीय सहकारी संस्था लि	कैलाली	५२
५३	कुशवाहा खाद्य बीज भण्डार	सुनसरी	५३
५४	जिल्ला सहकारी संघ लि.	सुनसरी	५४
५५	बागेश्वरी एग्रो सिड प्रा.लि.	बाँके	५५
५६	विशाल ट्रेडिङ्ग	बारा	५६
५७	घोडाघोडी सीड कम्पनी प्रा.लि., मसुरिया-९	कैलाली	५७

सि.नं.	बीउ बिजन प्रशोधन कारखानाको नाम	जिल्ला	कारखाना नं.
५८	संकल्प कृषि सहकारी संस्था लि., दलवा,	सर्लाही	५८
५९	शिखरधुरा बीउ बिजन केन्द्र प्रा.लि.,	डडेल्धुरा	५९
६०	लालिमा कृषि सहकारी संस्था लि., दिव्यपुरी,	पूर्व नवलपुर	६०
६१	जागरुक कृषि सहकारी संस्था लि., थानापत,	नुवाकोट	६१
६२	बुद्ध सीड कम्पनी प्रा.लि., परासी	नवलपरासी	६२
६३	झकलक कृषि सहकारी संस्था लि.,	पर्वत	६३
६४	सगुन सीड कम्पनी प्रा.लि., तेनुहवा	रूपन्देही	६४
६५	उग्रतारा सीड कम्पनी प्रा.लि., सुखड	कैलाली	६५
६६	हरियाली बीउ उधोग, खरिहानी	धनुषा	६६
६७	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.,	सर्लाही	६७
६८	कृष्ण महिला कृषि सहकारी संस्था लि.,	रौतहट	६८
६९	रौतहट सिडस्	रौतहट	६९
७०	श्री हरितक्रान्ति कृषि सहकारी संस्था लि.	दाङ्ग	७०
७१	श्री भूमि सीड कम्पनी प्रा.लि.	मोरङ्ग	७१
७२	श्री अम्बिका बीउ बिजन केन्द्र	रौतहट	७२
७३	श्री क्षेत्रिय बीउ बिजन कम्पनी प्रा.लि.	रौतहट	७३
७४	श्री साथी सीड कम्पनी प्रा.लि.	बाँके	७४
७५	श्री इन्टर नेपाल एग्रोभेट कम्पनी प्रा.लि.	चितवन	७५
७६	श्री एग्रो टाइम्स कृषि फर्म	नवलपरासी(ब.सु.पू)	७६
७७	श्री नमूना एकिकृत सहकारी खेती बीउ उत्पादन समूह	झापा	७७
७८	श्री गणेशबाबा एग्रो सिड कम्पनी लिमिटेड	बर्दिया	७८
७९	श्री साकार कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	बाँके	७९
८०	श्री गढीमाई बिउ उधोग	रौतहट	८०

सि.नं.	बीउ बिजन प्रशोधन कारखानाको नाम	जिल्ला	कारखाना नं.
८१	श्री आरोही सिड्स प्रा.लि.	नवलपरासी ब.सु.प.	८१

चौथो भाग

यो अङ्कले प्रत्येक बीउ उत्पादकको संकेत जनाउने छ। यदि एउटै कृषकको लट निर्धारित बालीको लट परीमाण भन्दा बढी भएमा सोही संकेत संख्या राख्ने तर संख्याको छेउमा रोमन अंकले लटको संख्या राख्ने जस्तै कुनै बीउ उत्पादकको तीन वटा लट भयो भने पहिलो लटको बीउ उत्पादक संकेतको छेउमा कोष्ट भित्र (३) लेख्ने, दोश्रोको (३३) तेश्रोको (३३३) एवं रितले लेख्दै जाने।

लट संख्याको चारै भागलाई (-) चिन्ह राखी छुट्याउने। उदाहरणका लागि लट संख्या बै७९-त-४६-०३ भयो भने निम्न कुरा जनाउंछ। अन्तमा कृषकको नाम उल्लेख गर्ने। जस्तै:

बै ७९ बैशाख महिना २०७९ साल

त तनहुँ जिल्लामा उत्पादन भएको

४६ श्री ओमश्री बीजवृद्धि कम्पनी प्रा.लि चितवनमा प्रशोधन गरी प्याकेजिङ्ग भएको

०३ बीउ उत्पादकको संकेत संख्या

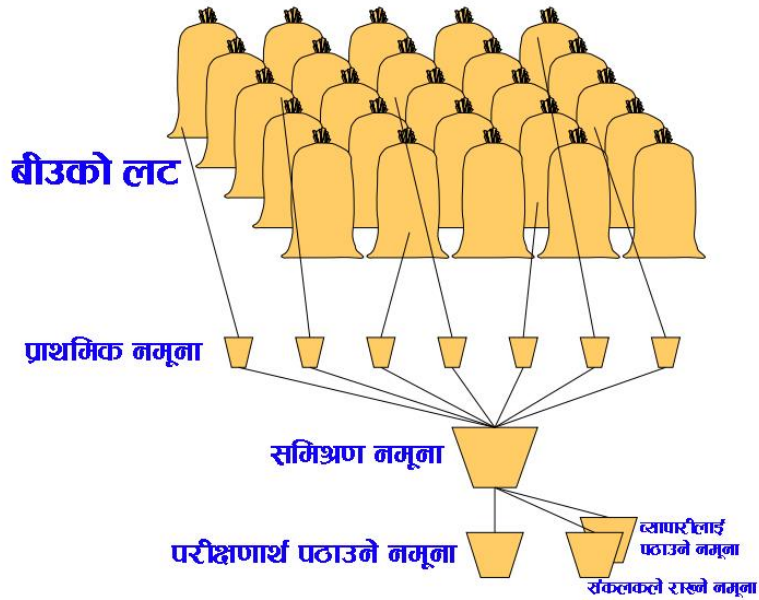
पूनश्च: यदि बीउ प्रशोधन, प्रशोधन कारखानाबाट नभै अन्य तरिकाबाट भएको भएसो बापतको संकेत दिन नपर्ने।

१५. बीउ बिजनको नमूना संकलन

बीउको गुणस्तर पत्ता लगाउन सम्पूर्ण बीउको परिमाणलाई परीक्षण गर्न सकिदैन। परीक्षण बीउको नमूना मात्र परीक्षण गरिन्छ। तसर्थ नमूना लिदाँ सम्पूर्ण बीउको लटलाई प्रतिनिधित्व हुनेगरी होसियारीका साथ लिनुपर्दछ। यसरी लिएको नमूना परीक्षण गर्दा बीउको लटमा भएको गुणस्तरको नतिजा दिनु पर्दछ।

नमूनाको किसिमहरू

- प्राथमिक नमूना: प्रत्येक लटको बीउलाई विभिन्न भांडो जस्तै घ्याम्पो, भकारी, बोरा वा खलियान, धन्सार आदि ठाउँमा संचय गरेको हुन्छ। यो विभिन्न भांडो वा धन्सार आदिको विभिन्न ठाउँ र गहिराईबाट लिएको छुट्टाछुट्टै नमूनाहरूलाई प्राथमिक नमूना भनिन्छ।
- समिश्रित नमूना: प्राथमिक नमूनाहरू यदि एकनासको देखिन्छ भने एकै ठाउँमा मिसाउनु पर्दछ। यसरी एकनाससँग मिसाईएको नमूनालाई नै समिश्रित नमूना भनिन्छ।
- परीक्षणार्थ पठाईने नमूना: समिश्रित नमूनाबाट विधिपूर्वक झिकिएको बीउ परीक्षण गर्न पठाउने नमूनालाई परीक्षणार्थ नमूना भनिन्छ।
- परीक्षण गर्ने नमूना: परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाबाट विधिपूर्वक झिकिएको नमूनालाई बीउ परीक्षण गरिने नमूना भन्दछन्। यसै नमूनाबाट प्रत्येक लटको गुणस्तर पत्ता लगाउन बीउ विश्लेषण गरिन्छ।

नमूना लिने साधन

अन्तराष्ट्रिय बीउ परिक्षण संस्थाबाट सिफारिस गरिएको विभिन्न किसिमका नमूना लिने साधनहरू मध्ये हामीले प्रयोग गरिएको साधनहरू निम्नानुसार छन्।

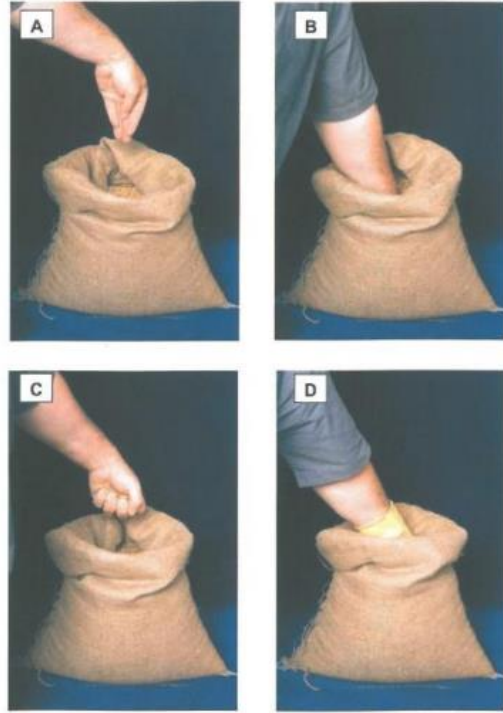
क. **प्रोब र स्लिभ ट्रायर:** यी ट्रायरहरू आवश्यकता अनुसार विभिन्न मोटाई र लम्वाईमा पाईन्छन्। बोराबाट नमूना झिक्न ७५ से.मि. र अरु भकारी धन्सार आदिबाट नमूना झिक्न ३/४ मिटर लामो ट्रायरको प्रयोग गर्नुपर्दछ। यसमा डवल ट्युब हुन्छ। यस्तो ट्युबहरू खण्डित र बिना खण्डित दुबै किसिमको पाईन्छ। यी ट्रायरहरू नमूना लिन प्रयोग गर्दा तेर्सो पारेर घुसानु पर्दछ। चुच्चो घुसार्दा ट्युबका प्वालहरू बन्द हुनु पर्दछ। घुसारे पछि प्वालहरू खोल्नु पर्दछ, ताँकी बीउ भित्र पस्न पाउँछ। एक दुई पल्ट प्वालहरू खोल्ने र बन्द गर्ने गर्नु पर्दछ। अन्तमा बीउ नोक्सान नहुने किसिमले प्वालहरू बन्द गरेर मात्र ट्रायर झिक्नु पर्दछ। यसरी झिकेको प्राथमिक नमूनालाई प्लास्टिक सिट, टारपोलिन, नाङ्गलो आदि भाँडोहरू मध्य कुनै एकमा खन्याउनु पर्दछ।

ख. **नोब ट्रायर:** यो पनि स्लिभ ट्रायर जस्तै विभिन्न मोटाई र लम्वाईमा पाईन्छ तर यसमा एउटै खोक्रो ट्युब मात्र हुन्छ। यस्तोमा छोटो लम्वाई भएको ट्रायरलाई थिफ स्पियर भन्दछन् र यसबाट प्रमाणिकरणको लागि बीउको लटको नमूना लिन हुदैन। यसलाई प्रयोग गर्दा चुच्चोको प्वाल तलपारी झण्डै ३० डिग्रीको कोण बनाई भाँडोको बिच भागमा नपुगुन्जेल बिस्तारै घुसानु पर्दछ। यो बोरामा मात्रै प्रयोग गर्न सकिन्छ। बोराको बिचमा पुगेपछि ट्रायरको प्वालमाथि पर्ने गरी घुसाउनु पर्दछ। यसो गर्नाले प्वालबाट बीउ खोक्रो ट्युबभित्र पसी अर्को टुप्पाबाट भाँडामा झर्दछ।

ग. हात: माथि उल्लेखित ट्रायरहरु नभएमा सफा नगरेको बीउ तथा आपसमा टाँसिने बीउको हकमा हात नै प्रयोग गर्नुपर्दछ। औलाहरुको बीच प्वाल नरहने गरी सोझै हात घुसानु पर्दछ। लक्ष्य गरेको ठाउँमा हात पुर्‍याएपछि औलाहरुको बिच प्वाल नरहने गरी मुठीकसी नमूना झिक्नु पर्दछ। साथै ४० से.मि.भन्दा गहिराईबाट नमूना झिक्दा हातले भ्याउने किसिमले केहि बीउ निकाल्नु पर्दछ र झिक्ने काम सकिएपछि भरी दिनु पर्दछ।

घ. स्वचालित नमूना लिने संयन्त्र: बीउ प्रशोधन गर्ने मेसिनको कुनै ठाउँमा स्वचालित नमूना लिने व्यवस्था गरेको हुन्छ। यसमा नमूना लिने समय मिलाईएको हुन्छ।

कति पय प्रशोधन गर्ने कारखानामा नमूना झिक्ने संयन्त्र जडान गरिएको हुन्छ। प्रशोधन क्रममा बीउको नमूना लिदाँ बीउ नउछिटिने भाँडोको प्रयोग गर्नुपर्दछ। यसरी नमूना झिक्दा दुई नमूनाको बिच त्यतिकै समयको अन्तर हुनु पर्दछ।

नमूना लिने विधि

१. थुपारेको धन्सार, खलियान आदि बीउको लटबाट लिईने प्राथमिक नमूनाहरुको न्युनतम् संख्या निम्नानुसार लिनुपर्दछ।

प्रत्येक बीउको लटको परिमाण	न्युनतम्/प्राथमिक नमूना संख्या
५०० केजी सम्म	कम्तीमा ५ वटा प्राथमिक नमूना
५०१ देखि ३००० केजी सम्म	प्रत्येक ३०० केजीमा १ वटा तर कम्तीमा ५ वटा
३००१ देखि २०००० केजी सम्म	प्रत्येक ५०० केजीमा १ वटा तर कम्तीमा १० वटा
२०००१ केजी सम्म	प्रत्येक ७०० केजीमा १ वटा तर कम्तीमा ४० वटा

२. बोरा वा अरू भाँडोमा राखेको बीउको लटबाट लिईने प्राथमिक नमूनाहरुको न्युनतम् संख्या निम्नानुसार लिनुपर्दछ।

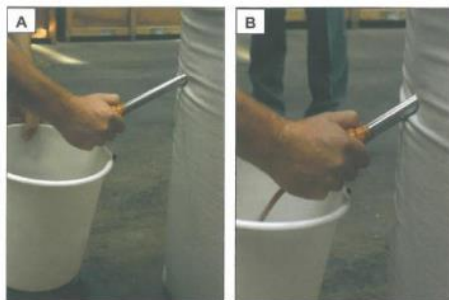
प्रत्येक बीउको लटको परिमाण	न्युनतम् प्राथमिक नमूना संख्या
१ देखि ४ भाँडोमा	३ प्राथमिक नमूना प्रत्येक भाँडोबाट
५ देखि ८ भाँडोमा	२ प्राथमिक नमूना प्रत्येक भाँडोबाट
९ देखि १५ भाँडोमा	१ प्राथमिक नमूना प्रत्येक भाँडोबाट

प्रत्येक बीउको लटको परिमाण	न्युनतम् प्राथमिक नमूना संख्या
१६ देखि ३० भाँडोमा	कम्तीमा १५ प्राथमिक नमूनाहरू
३१ देखि ५९ भाँडोमा	कम्तीमा २० प्राथमिक नमूनाहरू
६० वा बढी	कम्तीमा ३० प्राथमिक नमूनाहरू

३. सानो कागजको खाम वा अरु किसिमको सानो पाकेटको हकमा प्रत्येक बीउको लटमा बढीमा १०० के.जी.को एक इकाईको दरले नछानिकन पाकेटहरू नै नमूना लिने विधिको क. अनुसार नमूनाको रूपमा लिनु पर्दछ ।

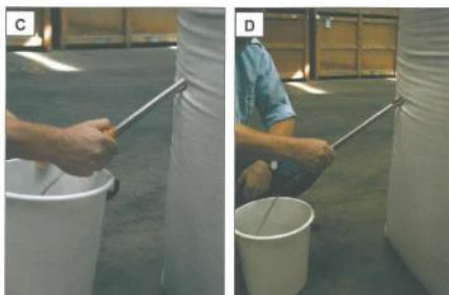
बीउको लटबाट प्राथमिक नमूनाहरू लिने तरिका

क. बीउ संचय गरेको कुनै पनि भाँडो वा बोराबाट प्राथमिक नमूना लिदाँ प्रत्येक ठाउँबाट उतिकै परिमाणमा बीउ झिक्नुपर्दछ ।

ख. खलियान, धन्सार, भकारी आदि एकै ठाउँमा थुपारेको बीउबाट नमूना झिक्दा विभिन्न ठाउँ तथा गहिराईबाट वा हात प्रयोग गरी प्राथमिक नमूना झिक्नु पर्दछ ।

ग. बोरा वा अन्य भाँडोमा संचय गरेको बीउको लटबाट नमूना लिदा बोरा वा भाँडो नछानिकन बिना भेदभावले कुनै माथिल्लो बोराबाट कुनै बिचको बोराबाट र कुनै तल्लो वा पिधको बोराबाट ट्रायरको प्रयोगगरी प्राथमिक नमूनाहरू झिक्नुपर्दछ ।

घ. प्रशोधनको बेला नमूना लिदाँ दुईवटा नमूनाको बिच त्यतिकै समयको अन्तर पारी प्रत्येक प्राथमिक नमूना उतिकै परिमाणको लिनु पर्दछ ।

ङ. नमूना लिदा प्राथमिक नमूनालाई राम्रोसँग अध्ययन वा जाँच गर्नुपर्दछ । यदि यसरी लिएको केहि प्राथमिक नमूनाको रंग वा अन्य कुराहरू फरक देखिएमा ती नमूनालाई छुट्टै पोका पारी परीक्षणको लागि बीउ परीक्षण प्रयोगशालामा पठाउनु पर्दछ । यदि परीक्षणबाट गुणस्तरमा फरक भए ती बोराहरू वा भाँडोहरूका बिच सो लटबाट हटाउनु पर्नेछ ।

समिश्रित नमूना तयार पार्ने तरिका

बीउको एउटा लटबाट माथि उल्लेखित तरिकाबाट झिकेको विभिन्न प्राथमिक नमूनाहरू एक नासको देखिन्छ भने एकै ठाउँमा थुपारेर समिश्रित नमूना बनाउनु पर्दछ ।

परीक्षणार्थ पठाईने नमूना तयार पार्ने तरिका:

समिश्रित नमूनालाई राम्ररी एकनाससँग मिसाउनु पर्दछ। यो क्रिया मेकानिकल डिभाईडर (बोर्नर वा ग्यामेट डिभाईडर) को प्रयोगबाट गर्न सकिन्छ। यसको अभावमा रैण्डम कप वा स्पुन मेथडबाट पनि नमूना तयार पार्न सकिन्छ। स्पुन मेथड अपनाउदाँ पहिलो दूईवटा भाँडो वा ट्रे लिनु पर्दछ। यस भाँडोहरु वा ट्रेहरुमा एकै किसिमबाट एक छेउबाट अर्को छेउसम्म एकनाससँग बीउ झादैँ जानु पर्दछ। त्यसपछि उक्त बीउको तह माथि पहिले शुरुगरेको छेउको अर्को छेउबाट विपरित दिशामा बीउ एकनाससँग अर्को छेउसम्म झादैँ जानुपर्दछ। अन्तमा एक हातमा चम्चा र अर्को हातमा स्पेच्युलाको मद्दतले यी दूबै भाँडोको विभिन्न ठाउबाट परीक्षणार्थ पठाउन चाहिने जति बीउको परिमाण लिनु पर्दछ। चम्चाको हकमा एकछेउ काटिएको याने बरफ खानेजस्तो चम्चा भएमा बेश हुन्छ। कुनै किसिमको साधनको अभावमा समिश्रित नमूनालाई आधा आधा भागमा विभाजन गर्ने र मिसाउने तरिकाबाट पनि परीक्षणार्थ पठाईने नमूना तयार गर्न सकिन्छ। यस तरिकामा सर्वप्रथम समिश्रित नमूनालाई दुई भाग, अनि चार भाग, आठ भाग र एवं रितले १६ भागमा विभाजन गर्नुपर्दछ। अव प्रत्येक एक भागलाई बिराएर जम्मा आठ भागलाई एक ठाउँमा राम्ररी मिसाएर परीक्षणार्थ पठाई दिनुपर्दछ। परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको परिमाण तोकिए बमोजिम पठाउनु पर्दछ। बीउको नमूना साथ पठाईने विवरण अनिवार्यरूपले पठाउनु पर्दछ। परीक्षणार्थ पठाईने नमूना तयारगर्दा त्यस्तै ३ वटा बराबरी परिमाणको नमूना तयार पार्नुपर्दछ। यी ३ वटा मध्ये एक बीउ ब्यापारीलाई, अर्को बीउ परिक्षण प्रयोगशालामा विश्लेषणाको लागि पठाउने र बाँकी एउटा बीउ निरीक्षक वा बीउ नमूना संकलक आफैले राखू पर्दछ।

नमूना लिदाँ ध्यान दिनु पर्ने बिशेष कूराहरु

- क. बीउको नमूना बीउ निरीक्षक वा बीउ नमूना संकलक वा बीउको नमूना लिने तरिकाको पुर्ण ज्ञान भएको ब्यक्तिले मात्र लिनु पर्दछ।
- ख. बीउ गोदाममा बीउ निरीक्षक वा बीउ नमूना संकलकको जुनसुकै ठाउँबाट बीउको नमूना लिन सक्ने किसिमको बोराको व्यवस्था गरेको हुनुपर्दछ। यदि यस्तो तरिकाबाट बीउ बोराहरु राखेको छैन भने नमूना लिनु अगाडि व्यवस्थित किसिमले बीउ बोराहरु राख्न लगाएर मात्र नमूना लिनुपर्दछ।
- ग. बीउ निरीक्षक वा बीउ नमूना संकलकले नमूना लिनु अगाडि बीउको लट, प्रत्येक लटको संकेत, बीउको परिमाण अनुसार बोराको संख्याको पुर्व जानकारी राखेर मात्र प्रतिनिधित्व गर्ने नमूना लिनुपर्दछ।
- घ. बीउ निरीक्षकले बीउ स्थलमा नै नमूनाको चिस्यान जाचनु पर्दछ। चिस्यान बढी भएमा तुरुन्त सुकाउने सुझाव दिनुपर्दछ। स्थलमा नै चिस्यान जाचन नमिले वा यन्त्र नभए तुरुन्त नजिकको प्रयोगशालामा प्लाष्टिकको झोलामा बन्द गरी पठाउनु पर्दछ।
- ङ. बोरामा ट्रायर घुसार्दा पर्ने प्वाललाई ट्रायरको चुच्चोले बोराको धागो तल माथि सारी बन्द गरी दिनु पर्दछ। प्लाष्टिक भित्री भएको बोराको हकमा मुख खोलेर नमूना झिक्नुपर्दछ तर मुख नखोलिकन ट्रायर घुसार्दा परेको प्वाललाई कडा टेपले टाल्नु पर्दछ।

बीउ निरीक्षक वा बीउ नमूना संकलकले नमूना लिन जादाँ लिएर जाने सामानहरु

१. प्रोव ट्रायर
२. नमूना लिने कपडाको/प्लाष्टिकको झोलाहरु
३. संमिश्रित नमूना बनाउन चाहिने भाँडो वा प्लाष्टिकको सिट
४. परीक्षणार्थ पठाउने नमूना तयार पार्न चाहिने उपयुक्त उपकरणहरु
५. चिस्यान परिक्षणको लागि नमूना राख्न प्लाष्टिकको झोला
६. सिलबन्दी गर्न आवश्यक सामानहरु
७. संकेतपत्र
८. स्टापलर
९. नमूना विवरण फारम
१०. लेन्स, पेन्सिल आदि

बीउको नमूना पोका पार्ने, बाध्ने र सिलबन्दी गर्ने तरिका:

परीक्षणार्थ पठाईने नमूना तयार हुना साथ निम्न तरिका बमोजिम नमूनाको पोका पार्ने, बाध्ने र सिलबन्दी गर्नु पर्दछ।

- क. बीउ प्रमाणीकरणको लागि परीक्षणार्थ पठाईने नमूनालाई सर्वप्रथम २५० गेज बाक्लो प्लाष्टिक झोलामा राखी मुख सिलर वा बत्तीको सहयोगद्वारा बन्द गरी दिनु पर्दछ जसले गर्दा कतैबाट पनि चिस्यान भित्र पस्न नसकोस्।
- ख. यस प्लाष्टिकका झोलामा राखेको नमूनालाई बाक्लो कपडाको झोला भित्र राखि मुख राम्रोसँग सिलाई दिनुपर्दछ।
- ग. यसरी तयार पारेको पोकोमा सिलाई गरेको मुख्य दुई ठाउँहरूमा आवश्यकता अनुसार धागो छोप्नेगरी लाहा छाँप लगाई सिलबन्दी गर्नु पर्दछ। लाहा छाँपको चिन्ह प्रष्ट देखिने गरी लगाउनु पर्दछ।
- घ. यसरी तयार पारेका पोको (प्याकेट)को एकापट्टि प्राप्त गर्ने कार्यालयको पुरा नाम ठेगाना राख्ने र अर्कोपट्टि पठाउनेको नाम, कार्यालयको नाम ठेगाना लेखि हुलाकद्वारा वा कुनै व्यक्ति हस्ते यो नमूना बुझाउन सक्नेछ।
- ङ. नमूना बीउ परिक्षण प्रयोगशालामा विश्लेषणको लागि पठाउँदा पत्रपनि साथमा लेखि पठाउनु पर्दछ।

१६. विभिन्न बालीहरुको नमूनाको तौल

क्र. स.	बाली	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	लटको अधिकतम् तौल (केजी)	परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल (ग्राम)	कार्य नमूनाको न्यूनतम् तौल (ग्राम)
क	खाद्यान्न					
१	धान	Paddy/ Rice	<i>Oryza sativa</i> L.	३००००	७००	७०
२	मकै	Maize	<i>Zea mays</i> L.	४००००	१०००	९००
३	गहुँ	Wheat	<i>Triticum aestivum</i> L.	३००००	१०००	१२०
४	कोदो	Millet	<i>Eleusine coracana</i> (L.) Gaertn.	१००००	६०	६
५	जौ	Barley	<i>Hordeum vulgare</i> L.	२००००	१०००	१२०
६	मिठे फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum esculentum</i> Moench	१००००	६००	६०
७	तिते फापर	Buckwheat	<i>Fagopyrum tataricum</i>	१००००	६००	६०
ख	दलहन					
१	भटमास	Soybean	<i>Glycine max</i> (L.) Merr.	३००००	१०००	५००
२	मुसुरो	Lentil	<i>Lens culinaris</i> Medik.	३००००	६००	६०
३	चना	Chick Pea	<i>Cicer arietinum</i> L.	२००००	१०००	१०००
४	बोडी	Cowpea	<i>Vigna unguiculata</i> (L.) Walp.	२००००	१०००	४००
५	रहर	Pigeonpea	<i>Cajanus cajan</i> (L.) Millsp.	२००००	१०००	३००
६	मास	Black Gram	<i>Vigna mungo</i> (L.) Hepper	२००००	१०००	७००
७	मुङ्ग	Green Gram	<i>Phaseolus aureus</i>	२००००	१०००	१२०
ग	तेल बाली					
१	बदाम	Groundnut	<i>Arachis hypogaea</i> L.	३००००	१०००	१०००
२	तोरी/सस्युँ/रायो	Mustard and Rape	<i>Brassica</i> spp.	१००००	७०।४०	७।४
३	तील	Sesame seed	<i>Sesamum indicum</i> L.	१००००	७०	७
४	झुसेतील	Niger	<i>Guizotia abyssinica</i>	१००००	१५०	१५

क्र. स.	बाली	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	लटको अधिकतम् तौल (केजी)	परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल (ग्राम)	कार्य नमूनाको न्यूनतम् तौल (ग्राम)
५	कुसुम (स्याफ फलावर)	Safflower seed	<i>Carthamus tinctorius</i> L.	२५०००	९००	९०
६	सूर्यमुखी ^२	Sunflower seed	<i>Helianthus annuus</i> L.	२००००	१०००	२००
७	आलस ^२	Linseed	<i>Linum usitatissimum</i> L.	१००००	१५०	१५
घ	औद्योगिक बाली					
१	सूर्ती	Tobacco	<i>Nicotiana tabacum</i> L.	१००००	५	०.५
२	कपास	Cotton	<i>Gossypium</i> spp.	२००००	१०००	३५०
३	जुट	Jute	<i>Corchorus</i> spp.	१००००	१५०	१५
ङ	तरकारी					
१	आलु	Potato	<i>Solanum tuberosum</i> L.	१००००	२५	१०
२	काउली	Cauliflower	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>botrytis</i>	१००००	१००	१०
३	बन्दागोवी	Cabbage	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>capitata</i>	१००००	१००	१०
४	ग्याँठगोत्री	Knol Knol	<i>Brassica oleracea</i> L. var. <i>gangylodes</i>	१००००	१००	१०
५	ब्रोकाउली	Broccoli	<i>Brassica oleracea</i> L.	१००००	१००	१०
६	मूला	Radish	<i>Raphanus sativus</i> L.	१००००	३००	३०
७	सलगम	Turnip	<i>Brassica rapa</i> L.	१००००	७०	७
८	रायोसाग	Broad Leaved Mustard	<i>Brassica juncea</i>	१००००	४०	४
९	प्याज	Onion	<i>Allium cepa</i> L.	१००००	८०	८
१०	गोलभेडा	Tomato	<i>Lycopersicon esculentum</i> Mill.	१००००	१५०	१७
११	गाजर	Carrot	<i>Daucus carota</i> L.	१००००	३०	३
१२	तनेबोडी	Asparagus bean	<i>Vigna sesquipedalis</i>	२००००	१०००	४००
१३	घिउसिमी	Hyacinth bean	<i>Dolichos lablab</i>	२००००	१०००	६००
१४	केराउ	Pea	<i>Pisum sativum</i> L. s.l.	२५०००	१०००	९००

क्र. स.	बाली	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	लटको अधिकतम् तौल (केजी)	परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल (ग्राम)	कार्य नमूनाको न्यूनतम् तौल (ग्राम)
१५	खुर्सानी/भे डे खुर्सानी	Chilli/ Hot-pepper	<i>Capsicum spp.</i>	१००००	१५०	१५
१६	भण्टा	Egg Plant	<i>Solanum melongena L.</i>	१००००	१५०	१५
१७	घिरौला	Sponge Gourd	<i>Luffa acutangula (L.) Roxb.</i>	२००००	१०००	४००
१८	काँक्रो	Cucumber	<i>Cucumis sativus L.</i>	१००००	१५०	७०
१९	फर्सी	Pumpkin	<i>Cucurbita pepo L.</i>	२००००	१०००	७००
२०	स्वासफर्सी	Squash	<i>Cucurbita maxima</i>	२००००	१०००	७००
२१	स्वीसचार्ड	Swisschard	<i>Beta vulgaris L. (all varieties)</i>	२००००	५००	५०
२२	तीतेकरेला	Bitter Gourd	<i>Momordica charantia</i>	२००००	१०००	४५०
२३	रामतोरीया	Okra	<i>Abelmoschus esculentus (L.) Moench</i>	२००००	१०००	१४०
२४	पालुङ्गो	Spinach	<i>Spinacia oleracea L.</i>	१००००	२५०	२५
२५	तर्बुजा	Water Melon	<i>Citrullus lanatus (Thunb.) Matsum. & Nakai</i>	२००००	१०००	२५०
२६	लौका	Bottle Gourd	<i>Lagenaria siceraria</i>	२००००	७००	७०
२७	पाटेघिरौला	Ridge Gourd	<i>Luffa acutangula</i>	२००००	१०००	४००
२८	धनियाँ	Corriander	<i>Coriandrum sativum</i>	१००००	५००	५०
२९	चिचिण्डा	Snake Gourd	<i>Trichosanthus anguina</i>	२००००	१०००	२५०
३०	कुरिलो	Asparagus	<i>Asparagus officinalis</i>	२००००	१०००	१००
३१	पासले	Parsley	<i>Petroselinum crispum</i>	१००००	४०	४
३२	पाकचोय	Pakchoya		१००००	३०	३
३३	जिरीको साग	Lettuce	<i>Lactuca sativa L.</i>	१००००	३०	३
३४	चुकन्दर	Chukander	<i>Ipomea batatas (L.)</i>	२००००	५००	५०
३५	चाईनिज बन्दा	Chinese Cabbage	<i>B.pekinensis/ B.chinensis</i>			
३६	बकुल्ला ^२	Broad Bean	<i>Vicia faba L.</i>	२५०००	१०००	७००

क्र. स.	बाली	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	लटको अधिकतम् तौल (केजी)	परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल (ग्राम)	कार्य नमूनाको न्यूनतम् तौल (ग्राम)
३७	झाँगिसिमी ^२	Pole Bean	<i>Phaseolus vulgaris</i> L.	३००००	१०००	७००
च	घाँसे बाली					
१	जै	Oat	<i>Avena sativa</i> L. and <i>A. sterilis</i> L. var <i>culta</i>	२००००	१०००	१२०
२	क्लोभर	Clover	<i>Trifolium repens</i>	१००००	२५	२
३	कोउच घाँस ^२	Couch grass	<i>Agropyron</i> spp.	१००००	६०	६
४	सिलिण्डर घाँस ^२	Slender foxtail/Black grass	<i>Alopecurus pratensis</i> L.	१००००	३०	३
५	बेन्ट घाँस ^२	Bent grass	<i>Agrostis</i> spp.	१००००	१० (२५)	१ (०.२५)
६	अम्रिसो ^२	Brome/Amriso	<i>Bromus</i> spp.	१००००	२००	२०
७	जंगली जै ^२	Wild oat	<i>Avena</i> spp.	३००००	१०००	१२०
८	कास्नी ^२	Kasni	<i>Cichorium intybus</i> L.	१००००	५०	५
९	राई घाँस ^२	Rye grass	<i>Lolium</i> spp.	१००००	६०	६
१०	फर्चा घाँस ^२	Phurcha grass	<i>Elymus</i> spp.	१००००	८०	८
११	बर्सिम	Berseem	<i>Trifolium alexandrinum</i> L.	१००००	६०	६
१२	टियोसिन्टे ^२	Teosinte	<i>Euchlaena maxicana</i>	२००००	१०००	९००
१३	भेच ^२	Vetch	<i>Vicia sativa</i> L.	३००००	१०००	१४०
१४	दिनानाथ घाँस ^२	Dinanath grass	<i>Pennisetum clandestinum</i> Hochst. ex Chiov.	१००००	७०	७
१५	सुडान घाँस ^२	Sudan grass	<i>Sorghum sudanense</i> (Piper) Stapf	१००००	२५०	२५
१६	शाफ्टल ^२	Shaftal	<i>Trifolium resupinatum</i> L.	१००००	२०	२
१७	दुबो ^२	Doob/Dubo	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	१००००	१०	१
१८	भेल्भेट बीन ^२	Velvet bean	<i>Stizolobium</i> spp.	२००००	५००	५०

क्र. स.	बाली	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	लटको अधिकतम् तौल (केजी)	परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल (ग्राम)	कार्य नमूनाको न्यूनतम् तौल (ग्राम)
१९	सेटारिया घाँस ^२	Nandi grass/Pigeon grass/Setaria ghans	<i>Setaria spp.</i>	१००००	९०	९
२०	राईस बीन ^२	Rice bean/Red bean	<i>Vigna umbellate</i>	३००००	१०००	७००
२१	लालचरी ^२	Lal chari/Lekali banso	<i>Poa pratensis L.</i>	१००००	५	१
२२	रोड्स घाँस ^२	Rhodos ghans	<i>Chloris gayana Kunth</i>	१००००	१०	१
२३	धामन घाँस ^२	Dhaman grass/Chare ghans/Bird wood grass	<i>Cenchrus setiger Vahl</i>	२००००	१५०	१५
२४	गुवार ^२	Cluster bean/Guar	<i>Cyamopsis tetragonoloba (L.) Taub.</i>	२००००	१०००	१००
२५	बफेल घाँस ^२	Buffel grass	<i>Cenchrus ciliaris L. (fascicles)</i>	१००००	६०	६
२६	एमपी चरी ^२	MP chari	<i>Digitaria spp.</i>	१००००	१२	१.२
२७	स्टाईलो ^२	Stylo	<i>Stylosanthes spp.</i>	१००००	७०	७
२८	ल्यावल्याव बीन ^२	Lab lab bean	<i>Lablab purpureus (L.) Sweet</i>	२००००	१०००	६००
२९	कोक्सफुट ^२	Cock's foot	<i>Dactylis glomerata L.</i>	१००००	३०	३
३०	डेस्मोडियम ^२	Desmodium	<i>Desmodium intortum (Mill.) Urb.</i>	१००००	४०	४
३१	जोहन्सन घाँस ^२	Johnson grass	<i>Sorghum halepense (L.) Pers.</i>	१००००	९०	९
३२	धराफ घाँस ^२	Dharaf grass	<i>Andropogen spp.</i>	१००००	१००	१०

क्र. स.	बाली	अंग्रेजी नाम	बैज्ञानिक नाम	लटको अधिकतम् तौल (केजी)	परीक्षणार्थ पठाईने नमूनाको तौल (ग्राम)	कार्य नमूनाको न्यूनतम् तौल (ग्राम)
३३	जुनेलो घाँस ^२	Junelorghans/Jowar	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench	३००००	९००	९०
३४	गुइनिया ^२	Gunea grass	<i>Panicum maximum</i>	१००००	२०	२
३५	लुसर्न ^२	Lucern	<i>Medicago sativa</i> L.	१००००	५०	५
३६	नेपियर ^२	Napier grass/Elephant grass	<i>Pennisium</i> spp.	१००००	१५०	१५
३७	मार्भेल घाँस ^२	Marvel grass	<i>Dichanthium aristatum</i> (Poir.) C.E. Hubb.	१००००	३०	३
३८	ईण्डियन क्लोभर ^२	Indian clover	<i>Melilotus</i> spp.	१००००	५०	५
३९	ब्ल्यु पेनिक ^२	Blue panic	<i>Panicum antidotale</i> Retz.	१००००	२०	२
४०	सिकेल ^२	Secale	<i>Secale cereale</i> L.	३००००	१०००	१२०
४१	लुपिन ^२	Lupin	<i>Lupinus albus</i> L.	३००००	१०००	४५०

पूनक्षः ^१ = अन्य स्पेसिज गणनाको लागि कार्य नमुनाको तौल (ग्राम) पनि परीक्षणार्थ पठाईने नमुनाको तौल बराबर हुनेछ ।

^२ = नेपालमा सूचिकृत नभएका बालीहरू

१८. धानको मरूवा रोग (Rice Blast) को बारे जानकारी

रोगको कारक जीवाणु: (*Pyricularia Oryzae*) नामक दुसी:

रोगका लक्षणहरू:

- पातमा, आँखलामा, बालाको अँगहरूमा वा दानामा दुबैतिर चुच्चो भएको स-साना सेता टिका बिचमा भएका लाम्बिल्ला खैरा थोप्लाहरू देखिन्छन्।
- धेरै रोग लागेका पात डढेको जस्तो देखिन्छ र सुक्छ।
- बालाको फेदमा आक्रमण भएमा खैरो रङ्गको दाग बाला मुन्नितिरको डाँठको वरिपरि वा आँखलामा हुन्छ र बालाको ठिकमुनी भाँचिन्छ।
- बालाको घाँटीमा लाग्ने यस प्रकारको रोगलाई घाँटी मरूवा (थङ्गण खतक) भनिन्छ।
- बीउ उत्पादन क्षेत्रमा यो रोगलाई निषेधित मानिन्छ।

रोगको श्रोत र फैलिने अवस्था:

- ओसिलो र न्यानो (२१ डिग्री सेल्सियस तापक्रम) यो रोग विकासको लागि उत्तम वातावरण हो।
- रोगी बीउ, संक्रमित पानी, परालका टुटा तथा बैक्लिपक आश्रय दाता झारपातहरू रोगका श्रोतहरू हुन्।
- पातमा शितका थोपलाहरू रहरहने र नाइट्रोजन मलको बढि प्रयोगले बिरूवा कलिला र हरिया हुन्छन् यस्तो परिस्थिमा दुसी संक्रमण सजिलै हुन्छ र रोग महामारीको रूपमा फैलिन्छ।
- उष्णप्रदेशिय हावापानी भएको ठाउँमा बर्षौंभरि हावामा बीजानु पाईन्छ।
- शितोष्ण जलवायु भएको ठाउँमा बिरूवाको शेष अँग वा बैक्लिपक आश्रयदाता बोटमा रोगका जिवाणु बाँचदछ।
- मरूवा रोगको प्रकोप पानी जम्ने खेतमा भन्दा सुख्खा खेतमा ज्यादा हुन्छ।

रोग व्यवस्थापनका उपायहरू:

- रोग अबरोधक वा रोग कम लाग्ने जातहरू जस्तै कन्चन, खमल-२, खुमल-४, खुमल-५, खमल-६, खुमल-७, खुमल-८, खमल-९, खुमल-१०, खुमल-११, खुमल-१३, माछापुच्छ्रे-३, परवानीपुर-१, जानकी, खजुरा-२, राधा-४,७,११,१२,१३, हर्दिनाथ-१, सुख्खा-१,२,३,४,५,६, स्वर्णा सव-१ आदि लगाउने।
- निरोगी बीउको प्रयोग गर्ने। रोगबाट ग्रसित भएको खेतबाट बीउ छनोट नगर्ने। नर्सरी बनाउँदा सम्भव भए सम्म हिले ब्याड राख्ने।
- नाइट्रोजन युक्त मल युरियामात्र प्रयोग नगर्ने फस्फोरस र पोटास पनि सिफारिस मात्रामा प्रयोग गर्ने।
- धान रोप्दा बाक्लो गरी नरोप्ने। २०*२० से.मी. को दुरी र एक ठाउँमा दुई बेर्ना मात्र रोप्ने। सम्भव भएसम्म खेत सुख्खा नराख्ने।
- खेतबारी, आली तथा वरिपरी रहेका अन्न बाली जातको झारपात हटाई खेत सफा राख्ने।

- कार्बेन्डाजिम ५०% डब्लुपि २ ग्राम वा कार्बेन्डाजिम ५०% डब्लुपि १ ग्राम वा कासुगामाइसिन ३ प्रतिशत ई.सि. १.५ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई १५ दिनको फरकमा २-३ पटक स्प्रे गर्ने ।
- घाँटी मरूवा रोग व्यवस्थापनका लागि बाला निस्कने बेलामा एक पटक र बाला निस्के पछि एक पटक माथि उल्लेखित बिषादी स्प्रे गर्ने ।

झलकहरू: धान बीउ बालीको खडाबाली निरीक्षण

बीउ बिजन नमूना संकलनका झलकहरु

